

NOPEUSRAJOITUKSET

TIE- VESIRAKENNUSHALLITUS

TVH 741913

HELSINKI 1983

08

TIE-

83 0296

NOPEUSRAJOITUKSET

TIE- JA VESIRAKENNUSHALLITUS

HELSINKI 1983

ISBN-951-46-5602-4

Tie- ja vesirakennushallitus on 11.3.1983 hyväksynyt jäljempänä annetut yleisten teiden nopeusrajoituksia koskevat ohjeet. Nämä ohjeet korvaavat TVH:n aikaisemmin lähettämät nopeusrajoitusten määrittämistä ja nopeusrajoitusasioiden käsitlemistä koskevat ohjekirjeet (TVH:n ohjeluettelon kohta C.5.1.5). Nopeusrajoitusten käyttämisestä tietöiden yhteydessä ja rajoitusten merkitsemisestä annetaan lisäksi ohjeita TVH:n julkaisuissa "Tietöiden liikenteen järjestely" (TVH 742000) ja "Yleisohjeet liikennemerkkien käytöstä" (TVH 741909).

Yleisiä teitä koskevat ohjeet on tarkoitettu TVL:n sisäiseen käyttöön. Soveltuvien osien ne voidaan kuitenkin ottaa huomioon myös muiden teiden nopeusrajoituksia koskevissa kannanotoissa.

Ohjetta sovelletaan välittömästi uusia nopeusrajoituksia asetettaessa ja jo olemassa olevia rajoituksia tarkistettaessa.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
0. JOHDANTO	1
1. NOPEUSRAJOITUKSILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET	2
2. KÄYTÖSSÄ OLEVA NOPEUSRAJOITUSJÄRJESTELMÄ	3
3. NOPEUSRAJOITUSJÄRJESTELMÄN YLLÄPIDON JA KEHITTÄMISEN YLEISET PERIAATTEET	5
3.0 Yleistä	5
3.1 Tiekohtaiset nopeusrajoitukset	6
3.2 Paikalliset nopeusrajoitukset	7
3.3 Yleinen 80 km/h -nopeusrajoitus	7
3.4 Määräaikaiset, vaihtuvat ja tilapäiset nopeusrajoitukset	8
4. SALLITTUJEN ENIMMÄISNOPEUKSIEN MÄÄRITTÄMINEN TIEKOHTAISISSA NOPEUSRAJOITUKSISSA	9
4.0 Yleistä	9
4.1 Tieosakohtainen tarkastelu	9
4.10 Yleistä	9
4.11 Jako tieosiin	10
4.12 Rajoitusarvon määrittäminen yleisten määrittämisperusteiden pohjalta	10
4.13 Rajoitusarvon tarkentaminen	13
4.2 Pistekohtaisten nopeusrajoitusten suunnittelu	16
4.3 Enimmäisnopeussuosituksen asettaminen	17
4.4 Nopeusrajoituksen yhdistäminen	19
5. PAIKALLISTEN NOPEUSRAJOITUSTEN MÄÄRITTÄMINEN	21
5.0 Yleistä	21
5.1 Nopeusrajoituksen määrittäminen taajaan asutulla alueella	21
5.10 Yleistä	21
5.11 Alueellinen nopeusrajoitus	21

	Sivu
5.12 Muut paikalliset nopeusrajoitukset	23
5.2 Nopeusrajoituksen määrittäminen taaja-asutuksen ulkopuolella	24
5.20 Yleistä	24
5.21 Paikallisen nopeusrajoituksen tarpeellisuus	25
5.22 Rajoitusarvo ja rajoituksen pituus	26
6. MÄÄRÄAIKAISTEN JA TILAPÄISTEN NOPEUSRAJOITUSTEN ASETTAMINEN	28
6.0 Yleistä	28
6.1 Määräaikaiset nopeusrajoitukset	28
6.11 Rajoitettavat tieosat ja tienkohdat	28
6.12 Rajoitusarvo ja rajoituksen soveltaminen pysyviin rajoituksiin	29
6.2 Tilapäiset nopeusrajoitukset	29
6.21 Rajoituksen käyttäminen	29
6.22 Rajoitusarvo	30
6.23 Rajoituksen sijoittaminen ja soveltaminen pysyviin rajoituksiin	31
7. NOPEUSRAJOITUSASIOIDEN KÄSITTELY	32
7.0 Yleistä	32
7.1 Tiekohtaiset nopeusrajoitukset	33
7.11 Rajoitusasian valmistelu	33
7.12 Päätöksen toimeenpano	35
7.13 Tiejärjestelyjen aiheuttamat toimenpiteet	35
7.2 Paikalliset nopeusrajoitukset	37
7.21 Rajoitusasian valmistelu	37
7.22 Päätöksen toimeenpano	38
7.23 Tiejärjestelyjen aiheuttamat toimenpiteet	39
7.3 Määräaikaiset ja tilapäiset nopeusrajoitukset	40
7.31 Määräaikaiset nopeusrajoitukset	40
7.32 Tilapäiset nopeusrajoitukset	41

	Sivu
8. NOPEUSRAJOITUSTEN MERKITSEMINEN	43
8.0 Yleiset periaatteet	43
8.1 Tiekohtaiset nopeusrajoitukset	43
8.2 Paikalliset nopeusrajoitukset	49
8.3 Alueellinen nopeusrajoitus	50
8.4 Yleinen 80 km/h -nopeusrajoitus	51
8.5 Enimmäisnopeussuositus	55
8.6 Määräaikaiset ja tilapäiset nopeusrajoitukset	56
8.7 Yleisiä sääntöjä nopeusrajoitusmerkin sijoittamisesta	57
9. NOPEUSRAJOITUSJÄRJESTELMÄÄN LIITTYVÄ SEURANTA	60

0. JOHDANTO

Nopeusrajoituksella tarkoitetaan näissä ohjeissa liikenne-merkeillä osoitettua tai liikenneministeriön päätöksellä tielle määrättyä yleistä nopeusrajoitusta.

Maamme kaikilla teillä on voimassa jokin nopeusrajoitus.

Tieliikennelain 25 §:n mukaan liikenneministeriö voi antaa määräyksiä yleisestä nopeusrajoituksesta koko maassa tai tietyssä osassa maata. Tiekohtaisista ja paikallisista nopeusrajoituksista päättää liikenneministeriön tarvittaessa antamien yleisten ohjeiden mukaisesti ja 51 §:n säännöksiä noudattaen se, jolle liikenteen ohjauslaitteen asettaminen kuuluu.

Tieliikennelain 51 §:n 1 momentin mukaan liikenteen ohjauslaitteen asettaa yleiselle tielle tie- ja vesirakennuslaitos. Kunta asettaa liikenteen ohjauslaitteen kadulle, rakennuskavatielle, torille ja muulle vastaavanlaiselle liikennealueelle. Ennen pysyväksi tarkoitettun liikenteen ohjauslaitteen asettamista kunnan on varattava poliisille tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta, jollei asetuksella toisin säädetä.

Muulle kuin 1 momentissa tarkoitettulle tielle liikenteen ohjauslaitteen asettaa tienpitäjä saatuaan siihen kunnan suostumuksen, jota ei kuitenkaan saa ilman pätevää syytä evätä. Suostumusta ei tarvita tien kunnan taikka tiellä tai sen vieressä tehtävän työn vuoksi tarpeellisten tilapäisten liikennemerkkien asettamiseen.

Yleisiä teitä koskevista nopeusrajoituksista päätettäessä on sen lisäksi, mitä tieliikennelain 25 ja 51 §:ssä on säädetty noudatettava jäljempänä annettuja ohjeita.

1. NOPEUSRAJOITUKSILLE ASETETTAVAT TAVOITTEET

Nopeusrajoituksilla pyritään säätelemään ajoneuvojen liikummista siten, että turvallista, taloudellista ja joustavaa liikennettä sekä miellyttävää elinympäristöä koskevat yhteiskunnan odotukset täyttyvät mahdollisimman hyvin.

Nopeusrajoituksista päätettäessä tulee edellä mainitussa tarkoituksessa pyrkiä

- liikenneonnettomuuksien määrän vähentämiseen ja niiden seurausten vakavuuden lieventämiseen erityisesti siellä, missä onnettomuuksien tiheys on suuri,
- tienkäyttäjien onnettomuusriskin alentamiseen sellaisissa tie- ja liikenneolosuhteissa, joissa riski on suuri,
- riskialtteimpien tienkäyttäjryhmien turvallisuuden ja liikkumisen mahdollisuuksien parantamiseen,
- liikennekustannusten alentamiseen,
- liikenteen sujuvuuden ja välityskyvyn parantamiseen,
- liikenteestä johtuvien haittavaikutusten vähentämiseen ja
- nopeuden valinnan mahdollisuuden säilyttämiseen kohtuullisena pidettävissä rajoissa.

Eri tavoitteiden painotus riippuu tien toiminnallisesta ja liikenteellisestä merkityksestä ja paikallisista olosuhteista. Päätieverkolla painotetaan liikenneturvallisuuden ohella lähinnä liikenteen sujuvuutta. Liikenteen haittavaikutusten vähentämiseen pyritään etupäässä taajamaolosuhteissa ja väljempään nopeuden valintaan sellaisilla Pohjois-Suomen vähäliikenteisillä tiejaksoilla, joilla matkaetäisyydet ovat suhteellisen pitkät.

2. KÄYTÖSSÄ OLEVA NOPEUSRAJOITUSJÄRJESTELMÄ

Suomessa käytössä oleva kaikkia teitä ja katuja pysyvästi koskeva nopeusrajoitusjärjestelmä koostuu tieliikennelain 25 §:ssä mainituista tiekohtaisista ja paikallisista nopeusrajoituksista sekä yleisestä nopeusrajoituksesta.

Tiekohtaisella nopeusrajoituksella tarkoitetaan koko tietä koskevaa nopeusrajoitusta, jossa suurin sallittu nopeus on määritetty tieosittain kullakin tieosalla vallitsevien tie-, liikenne- ja ympäristöolosuhteiden perusteella. Tiekohtaisten rajoitusten piiriin kuuluvat koko maan liikenteellisesti tärkeimmät yhtenäisen tieverkon muodostavat tiet. Rajoitusarvoina käytetään 120, 100, 80 ja 60 km/h, poikkeuksellisesti myös 70, 50, 40 ja 30 km/h. Nopeusrajoitus osoitetaan liikennemerkeillä.

Paikallisella nopeusrajoituksella tarkoitetaan tiekohtaisten nopeusrajoitusten ulkopuolella olevalle tielle paikallisten olosuhteiden perusteella asetettua 80 km/h tai tätä alemmaa nopeusrajoitusta. Yleensä paikallinen nopeusrajoitus on 60 tai 50 km/h ja koskee suhteellisen lyhyttä tieosuutta. Rajoitus osoitetaan liikennemerkeillä.

Yleisellä nopeusrajoituksella (yleisrajoituksella) tarkoitetaan 80 km/h-nopeusrajoitusta, joka on voimassa kaikkialla tiekohtaisten ja paikallisten nopeusrajoitusten ulkopuolelle jäävillä teillä. Yleinen nopeusrajoitus ei ota huomioon paikallisten olosuhteiden vaihteluja kuten muut nopeusrajoitukset. Rajoitusta ei yleensä osoiteta liikennemerkillä. Nopeusrajoitusmerkkiä ja "Yleisrajoitus"-lisäkilpeä käytetään kuitenkin silloin, kun muun nopeusrajoituksen päättyessä voimaan tulevasta rajoituksesta voi syntyä epäselvyyttä.

Tiekohtaiset ja paikalliset nopeusrajoitukset voivat vaikutusalueensa erityisen rajoitustavan perusteella olla yksittäisissä tapauksissa joko pistekohtaisia tai alueellisia nopeusrajoituksia.

Pistekohtaisella nopeusrajoituksella tarkoitetaan poikkeuksellisten paikallisten tieolosuhteiden, kuten vaarallisen liittymän, vuoksi lyhyelle matkalle määrättyä tien yleistä nopeusrajoitustasoa alemmaa nopeusrajoitusta. Pistekohtaiselle rajoitukselle on ominaista, että nopeusrajoitusmerkit sijaitsevat eri ajosuunnissa tavallisesti eri kohdilla tien pituussuunnassa. Pistekohtainen nopeusrajoitus on yleensä 80 tai 60 km/h.

Alueellisella nopeusrajoituksella (aluerajoituksella) tarkoitetaan tietyn alueen kaikilla teillä voimassa olevaa samaa nopeusrajoitusta. Alueellista rajoitusta käytetään lähinnä taajamissa. Rajoitus merkitään vain alueen rajoilla nopeusrajoitusmerkillä ja "Alue"-lisäkilvellä. Alueellinen nopeusrajoitus on yleensä 50 km/h tai tätä alempi.

Pysyvien nopeusrajoitusten ohella käytetään myös vain tietyn ajan voimassa olevia tiekohtaisia ja paikallisia nopeusrajoituksia. Tällaisia rajoituksia kutsutaan määräaikaisiksi, vaihtuviksi tai tilapäisiksi nopeusrajoituksiksi.

Määräaikaisella nopeusrajoituksella tarkoitetaan vuosittain toistuvan syyn vuoksi asetettua kestoajaltaan rajoitettua nopeusrajoitusta. Tieosan pysyvää nopeusrajoitusta alempi rajoitus määritetään normaalista poikkeavien olosuhteiden perusteella. Rajoitus on voimassa määräaikana vuosittain. Rajoitus osoitetaan liikennemerkeillä.

Vaihtuvalla nopeusrajoituksella tarkoitetaan lyhyellä ajanjaksolla toistuvasti vaikuttavan syyn vuoksi asetettua kestoajaltaan rajoitettua nopeusrajoitusta. Tieosan pysyvää rajoitusta alempi nopeusrajoitus määritetään poikkeuksellisten paikallisten olosuhteiden perusteella, ja se voi olla voimassa säännöllisesti toistuen (esim. ruuhka) tai ajoittain (esim. sumu). Rajoitus osoitetaan liikennemerkeillä.

Tilapäisellä nopeusrajoituksella tarkoitetaan tietyn tai muun suhteellisen lyhytaikaisen syyn vuoksi asetettua kestoajaltaan rajoitettua nopeusrajoitusta. Tieosan pysyvää nopeusrajoitusta alempi rajoitus määritetään tilapäisten olosuhteiden perusteella ja osoitetaan liikennemerkeillä.

Nopeusrajoitusjärjestelmää täydennetään yksittäisissä tapauksissa enimmäisnopeussuosituksella.

Enimmäisnopeussuosituksella tarkoitetaan liikennemerkeillä osoitettua kyseisessä tienkohdassa hyvässä keli- ja liikenneolosuhteissa suositeltavaa enimmäisnopeutta. Nopeussuositus on yleensä 40 - 80 km/h. Nopeussuositusta käytetään lähinnä tiekohtaisen nopeusrajoitusjärjestelmän piiriin kuuluvilla teillä silloin, kun tienkohdan geometriasta johtuen suositeltava enimmäisnopeus on tieosuuden rajoitusarvoa pienempi, eikä rajoituksen alentaminen lyhyellä matkalla ole tarkoituksenmukaista. Nopeussuositus osoitetaan liikennemerkillä "Enimmäisnopeussuositus", joka asetetaan varoitusmerkin yhteyteen. Suosituksen vaikutusalueella on voimassa myös kyseistä tieosaa koskeva nopeusrajoitus.

3. NOPEUSRAJOITUSJÄRJESTELMÄN YLLÄPIDON JA KEHITTÄMISEN YLEISET PERIAATTEET

3.0 Yleistä

Liikenneministeriö antaa tarvittaessa ohjeita nopeusrajoitusjärjestelmän yleisistä suuntaviivoista.

Nopeusrajoitusjärjestelmää ylläpidetään ja kehitetään siten, että se täyttää mahdollisimman hyvin kohdassa 1 mainitut tavoitteet ja on liikenneministeriön antamien ohjeiden mukainen.

Nopeusrajoitusjärjestelmän tulee olla kokonaisuutena johdonmukainen ja yksittäisten rajoitusten osalta sopusoinnussa tie-, ympäristö- ja liikenneolosuhteiden kanssa. Kohdassa 2 määritetyn nopeusrajoitusjärjestelmän puitteissa pyritään käyttämään kussakin tapauksessa parhaiten sopivia rajoitusmuotoja ja -arvoja.

Uusien teiden rakentamista sekä jo olevien teiden parantamista suunniteltaessa otetaan nopeusrajoitusten jäljempänä esitetyt määrittämisperusteet huomioon riittävän pitkällä tähtäyksellä siten, ettei suunnittelussa tavoitteena pidettyä nopeusrajoitusta jouduta muuttamaan esim. liikennemäärän kasvun takia jo lyhyen ajan kuluttua rakentamis- tai parantamistyön jälkeen. Olosuhteiden muutokset tulisi tässä suhteessa ennakoida yleensä vähintään 10 vuoden tähtäyksellä toimenpiteen toteuttamisajankohdasta lukien.

Nopeusrajoitusten määrittämisperusteissa otetaan ensisijaisesti huomioon liikenneturvallisuuden parantamisen tavoite ja suoraan liikenneturvallisuuteen vaikuttavat tekijät.

Taloudellisten tekijöiden osalta otetaan huomioon liikennetaloudellisin laskelmin eri nopeusrajoituksille saatavat optimiarvot. Laskelmissa vaikuttavina tekijöinä ovat tällöin eri nopeuksia vastaavat onnettomuus-, ajoneuvo- ja aikakustannukset.

Vilkasliikenteisillä teillä nopeusrajoitusta käytetään ohitus-
tarpeen vähentämiseksi ja liikennevirran tasoittamiseksi. Ris-
teävän ja liittyvän liikenteen välityskykyä voidaan niinkään
parantaa rajoittamalla ajoneuvojen nopeutta liittymissä.

Nopeusrajoituksilla voidaan vähentää ihmisten omakohtaisesti
kokemaa turvattomuutta sekä jossain määrin liikenteestä johtu-
vaa melua parantaen siten viihtyvyyttä erityisesti taajaan
asutuilla alueilla.

Muina nopeusrajoitusten määrittämisperusteina otetaan huo-
mioon liikenneturvallisuuden yleinen arvostus, yhteiskunnan
yleinen suhtautuminen nopeuden valintaa rajoittavien toimen-
piteiden käyttöön, nopeusrajoitusten noudatettavuus ja sen
valvonnan mahdollisuudet, eri paikkakuntien tavoitettavuus
sekä tienkäyttäjien mahdollisuus havaita ja muistaa voimassa
olevaa nopeusrajoitusta osoittavat liikennemerkit. Em. teki-
jöiden merkitys selvitetään nopeusrajoitusjärjestelmän ylei-
sistä suuntaviivoista ja merkittävistä muutoksista päätettäes-
sä. Tekijät otetaan huomioon myös yksittäisiä nopeusrajoituk-
sia määrättäessä.

Nopeusrajoitusten määrittämisperusteina käytetään kohdissa 4,
5 ja 6 annettuja yksityiskohtaisia ohjeita, joita laadittaes-
sa em. tavoitteet on otettu huomioon. TVH tarkoittaa myöhemmäs-
sä vaiheessa ohjeita seurantatutkimuksissa kerättävän aineis-
ton perusteella.

3.1 Tiekohtaiset nopeusrajoitukset

Tiekohtaisten nopeusrajoitusten piiriin kuuluvat kaikki val-
ta- ja kantatiet sekä tärkeimmät maantiet. Järjestelmää kehi-
tettäessä tiekohtaisia nopeusrajoituksia laajennetaan pää-
asiassa teille, joilla on suuri liikennesuorite ja joilla ta-
pahtuu paljon onnettomuuksia.

Tiekohtaisia rajoituksia asetetaan seudulliselle tieverkolle
siltä osin, kun tiet on rakennettu ko. tieluokkaa vastaavaan
laatutasoon, sekä tärkeimmille kokoojateille niiden olennai-
sesti täydentäessä em. teistä muodostuvaa tieverkkoa.

Korkein yleisillä teillä käytettävä nopeusrajoitus on moottoriteitä lukuunottamatta 100 km/h. Moottoriteillä on korkein sallittu nopeusrajoitus 120 km/h.

3.2 Paikalliset nopeusrajoitukset

Tiekohtaisten nopeusrajoitusten ulkopuolella olevalla tieverkkolla käytetään tarvittaessa paikallisia nopeusrajoituksia. Rajoituksen käytön edellytyksenä on yleensä taajamaluontoinen ympäristö tai tienkohdan poikkeukselliset tie-, liikenne- tai ympäristöolosuhteet muuhun yleisen nopeusrajoituksen alaiseen tieverkkoon nähden.

Taajaan asutulla alueella käytetään yleensä alueellista nopeusrajoitusta, jota voidaan myös täydentää yksittäisin paikallisin nopeusrajoituksin. Alueellista rajoitusta voidaan erikoistapauksissa käyttää myös satama-, teollisuus- tms. alueella.

Taajaan asutun alueen ulkopuolella paikalliset nopeusrajoitukset pyritään rajoittamaan vain sellaisiin kohtiin, joissa rajoitusten tarve on ilmeinen. Erityisesti pyritään välttämään paikallisten nopeusrajoitusten määräämistä pitkille yhtäjaksoisille tieosuuksille.

3.3 Yleinen 80 km/h -nopeusrajoitus

Yleinen 80 km/h -nopeusrajoitus (yleisrajoitus) on voimassa kaikilla sellaisilla teillä ja tieosilla, joilla ei ole muuta nopeusrajoitusta.

Yleisen 80 km/h -nopeusrajoituksen piiriin kuuluvat pääasiassa vähäliikenteiset maantiet ja paikallistiet taaja-asutuksen ulkopuolella. Yleisrajoituksen piiriin jätetään yleensä myös sellaiset liikenteeltään vilkkaammat ja laadultaan paremmat tiet, jotka sijaitsevat irrallaan tiekohtaisten nopeusrajoitusten verkosta ja joille tulisi pääasiassa 80 km/h -rajoitus.

Yleisrajoituksen piiriin kuuluvilla teillä voivat käytetyt nopeudet teiden teknisestä tasosta johtuen olla huomattavastikin alle 80 km/h. Ajoneuvon kuljettajan oletetaan näillä teillä tieliikennelain 23 §:n mukaisesti noudattavan kulloinkin olosuhteisiin sopivaa alempaa tilannenopeutta, vaikka sitä ei ole liikennemerkein osoitettukaan.

3.4 Määräaikaiset, vaihtuvat ja tilapäiset nopeusrajoitukset

Asettamalla määräaikaisia, vaihtuvia ja tilapäisiä nopeusrajoituksia pyritään ottamaan tie-, liikenne- ja sääolosuhteiden vaihtelut huomioon siten, että rajoitus olisi mahdollisimman tarkoin kulloinkin vallitsevien olosuhteiden mukainen. Vain tietyn ajan voimassa olevilla rajoituksilla pyritään säilyttämään liikenneturvallisuus normaalista poikkeavissa olosuhteissa ja toisaalta mahdollistetaan suuremman nopeuden käyttäminen silloin, kun tästä ei ole merkittävää haittaa liikenneturvallisuudelle.

Määräaikaisia ja vaihtuvia nopeusrajoituksia otetaan mahdollisuuksien mukaan käyttöön sopivissa kohteissa siinä määrin kuin nopeusrajoituksen voimassaolon osoittamiseen liittyvät käytännön rajoitukset eivät ole esteenä. Rajoitusten käyttö pyritään kohdistamaan tarkoin vain näille rajoitustyypeille sopiviin tilanteisiin. Vaihtuvien nopeusrajoitusten asettamisesta sovietaan tapauskohtaisesti TVH:n ja piirien kesken.

4. SALLITTUJEN ENIMMÄISNOPEUKSIEN MÄÄRITTÄMINEN TIEKOHTAISISSA NOPEUSRAJOITUKSISSA

4.0 Yleistä

Sallitut enimmäisnopeudet tiekohtaisessa nopeusrajoitusjärjestelmässä määritetään sekä lyhyillä että pitkäköillä tiejaksoilla vallitsevien tie-, liikenne- ja ympäristöolosuhteiden tarkastelun perusteella. Tavoitteena on sopivan nopeusrajoitusarvon määrittäminen mahdollisimman pitkällä yhtenäisillä tiejaksoilla. Rajoitus suunnitellaan edeten vaiheittain seuraavasti:

- a) tieosakohtainen tarkastelu,
- b) pistekohtaisten nopeusrajoitusten suunnittelu,
- c) enimmäisnopeussuosituksen määrittäminen ja
- d) nopeusrajoituksen yhdistäminen.

Tieosuudelle määrättävä rajoitus tarkentuu siten eri työvaiheissa otettaessa huomioon eri näkökohdat. Suunnittelussa noudatetaan kohdissa 4.1, 4.2, 4.3 ja 4.4 annettuja ohjeita. Mikäli tieosuus on taaja-asutuksen piirissä, otetaan lisäksi huomioon kohdassa 5.1 annetut taajaan asuttuja alueita koskevat ohjeet. Suunnittelussa käytetään liitteinä 1 ja 2 olevia lomakkeita.

4.1 Tieosakohtainen tarkastelu

4.10 Yleistä

Tieosakohtaisessa tarkastelussa nopeusrajoitukset määritetään alustavasti lyhyille tieosille liikenne- ja tieteknisten olosuhteiden tarkastelun perusteella. Tämä työvaihe sisältää tien jakamisen tarkastelun kannalta sopiviin tieosiin, rajoitusarvon määrittämisen yleisten määrittämisperusteiden pohjalta sekä rajoitusarvon tarkentamisen paikallisia olosuhteita koskevien muiden tietojen perusteella.

4.11 Jako tieosiin

Alustavan nopeusrajoituksen määrittämiseksi jaetaan rajoitettavaksi suunniteltu tie osiin, joiden sisällä tie-, liikenne- ja ympäristöolosuhteet ovat mahdollisimman tasalaatuisia. Tieosien tulee olla olosuhteista riippuen vähintään 1-3 km:n pituisia.

Tarkastelussa käytetään mahdollisuuksien mukaan tierekisterin tieosia, jotka voidaan myös jakaa kahteen tai kolmeen osaan, mikäli em. olosuhteissa tapahtuu tieosan sisällä selvä muutos. Tällaisia muutoskohtia ovat mm. taajamien rajakohdat.

Tieosia jakavina tekijöinä ei tarvitse ottaa huomioon sellaisia poikkeuksellisia tienkohtia, joihin voidaan jäljempänä annettujen perusteiden mukaan asettaa pistekohtaisia rajoituksia tai enimmäisnopeuden suosituksia.

4.12 Rajoitusarvon määrittäminen yleisten määrittämisperusteiden pohjalta

Kohdassa 4.11 esitetyllä tavalla määritellyiltä tieosilta kootaan seuraavat perustiedot:

- tieosan numero (TVH:n tierekisteri)
- tieosan pituus
- tien leveys (=ajoradan ja pientareen leveys)
- ajoradan leveys
- tien päällyste
- päällysteen leveys
- liikennemäärä (KVL, autoa/vrk)
- näkemäprosentit: yli 150 m:n, yli 300 m:n ja yli 460 m:n näkemien %-osuudet

Mikäli jotain tietoja, kuten näkemäprosentteja uusilla teillä, ei ole vielä tierekisterissä käytettävissä, pyritään ne arvioimaan esim. tiesuunnitelmien avulla.

Erityisesti tulee kiinnittää huomiota tien leveyttä koskevan tiedon paikkansa pitävyyteen. Varsinkin vanhoilla teillä voi piennar olla pyöristynyt tai muuten mm. kevyen liikenteen tarpeisiin käyttökelvoton. Epäselvissä tapauksissa voidaan tien leveytenä käyttää päällysteen leveyttä. Pieniä tieosan sisällä tapahtuvia leveyden muutoksia ei oteta huomioon, vaan leveystietona käytetään tieosalla eniten esiintyvää tien leveyttä.

Edellä koottujen perustietojen avulla määritetään kunkin tieosan nopeusrajoitusarvo käyttäen taulukossa 1 olevia tien leveydestä, liikennemäärästä ja tien suuntauksesta riippuvia yleisiä määrittämisperusteita.

Uusilla teillä, joista tiesuunnitelmat ovat käytettävissä, selvitetään tien suuntauksen osalta myös tien geometriset elementit. Kaarre- ja pyöristyssäteiden tulee yleissääntöisesti täyttää nopeusrajoitusta vastaavalle mitoitusnopeudelle asetetut vähimmäisvaatimukset.

Moottoriteiden ja moottoriliikenneteiden nopeusrajoitukset määritetään erikseen kohdassa 4.13 esitettyjen periaatteiden mukaisesti. Moottoriteillä käytetään yleensä 120 km/h -nopeusrajoitusta ja moottoriliikenneteillä 100 km/h -rajoitusta.

Sorateilla ei käytetä korkeampaa rajoitusta kuin 80 km/h.

Taulukko 1. Tiekohtaisten nopeusrajoitusten yleiset määrittämisperusteet

a) Nopeusrajoitusarvon riippuvuus tien leveydestä ja liikennemäärästä kaksiajokaistaisilla teillä taaja-asutuksen ulkopuolella

Tien leveys (m)	Liikennemäärä KVL (autoa)	Korkein nopeusrajoitus (km/h)
yli 10,5	alle 9000	100
	yli 9000	80
8,5 - 10,5	alle 6000	100
	yli 6000	80
7,5 - 8,5	alle 3000	100
	3000-9000	80
	yli 9000	60
alle 7,5	alle 1500	100
	1500-6000	80
	yli 6000	60

b) Nopeusrajoituksen riippuvuus tien suuntauksesta

Kohtaamisnäkemän pituus vähintään (m)	Näkemän %-osuus tieosalla	Korkein nopeusrajoitus (km/h)
150	alle 70	60
150	70 - 95	80
300	alle 70	80
paremmat näkemäolosuhteet kuin edellä		100

4.13 Rajoitusarvon tarkentaminen

Käsiteltyjen perustekijöiden lisäksi otetaan tiekohtaista nopeusrajoitusta määritettäessä huomioon

- tieosakohtainen onnettomuuskehitys,
- kevyen liikenteen määrä ja olosuhteet,
- kevyen liikenteen onnettomuudet,
- tien kunto ja
- muut paikalliset olosuhteet.

Tarvittavat tiedot on saatavissa osaksi TVH:n tie- ja onnettomuusrekisteristä, mutta niiden hankinta voi edellyttää myös erillisiä selvityksiä.

Em. tekijöiden perusteella nopeusrajoituksia tarkistetaan tieosittain seuraavasti:

- 1) Tieosakohtaisten onnettomuustilastojen perusteella nopeusrajoitusta alennetaan sellaisilla tieosilla, joilla jatkuvasti tapahtuu paljon onnettomuuksia ja joilla perustekijöiden mukaan määrätty nopeusrajoitus on olosuhteisiin nähden suhteellisen korkea. Onnettomuuskehitystä seurataan yleensä vähintään kolmen viimeksi tilastoidun vuoden ajalta ja vertailukohtana käytetään liikenneturvallisuuden yleistä kehitystä koko maassa.
- 2) Tieosilla, joilla on runsaasti ajorataa tai piennarta käytävää tai tietä risteävää kevyttä liikennettä, käytetään nopeusrajoitusta 60 km/h tai hyvissä olosuhteissa 80 km/h. Nopeusrajoitusarvoa määrittäessä kiinnitetään huomiota moottoriajoneuvoliikenteen määrään ja mahdollisten pientareiden kulkukelpoisuuteen.

- 3) Tieosille, joilla kevyen liikenteen onnettomuustiheys on ollut viimeisten vuosien aikana keskimääräistä arvoa selvästi suurempi, tulee harkita voimassa olevaa pienempää nopeusrajoitusta. Rajoitusarvon tulisi yleensä olla 60 km/h tai pienempi. Vain erittäin hyvissä olosuhteissa tulee kysymykseen myös 80 km/h -rajoitus.
- 4) Tien pinnan huonon kunnan vuoksi voidaan nopeusrajoitusta alentaa, mikäli määritelty rajoitusarvo on tien kuntoon nähden korkea ja voi aiheuttaa vaaraa liikenneturvallisuudelle tai vaurioita ajoneuvoille. Rajoitus voidaan alentaa myös vain tilapäisesti, jos päällysteen korjaus on lähiaikoina odotettavissa. Yksittäisestä huonokuntoisesta tienkohdasta ilmoitetaan yleensä vain varoitusmerkillä. Nopeusrajoitus asetetaan kuitenkin, jos vauriosta aiheutuu liikenteelle poikkeuksellisen suurta vaaraa.
- 5) Taajamaolosuhteissa käytetään 50 km/h ja 60 km/h rajoituksia, ensinmainittua tavallisesti myös alueellisina rajoituksina. Yksityisteiden liittymätiheyden ollessa taajaman ulkopuolella suuri käytetään olosuhteista riippuen 60 km/h tai 80 km/h -rajoitusta.
- 6) Jos tieosalla on erillinen toimiva kevyen liikenteen järjestely, käytetään yleensä yleisistä määrittämisperusteista saatua rajoitusarvoa. Erityistä huomiota tulee tällöin kiinnittää kevyen liikenteen ylitys- ja liittymäkohtiin. Valo-ohjaamattoman suojatien kohdalla ei käytetä korkeampaa rajoitusta kuin 60 km/h.
- 7) Tieosilla, joilla on liikennevalo-ohjattuja liittymiä tai muita erikoisjärjestelyjä (esim. jaettu ajorata), voidaan yleisestä käytännöstä poiketen käyttää myös 70 km/h -rajoitusta. Tieosuudelta edellytetään tällöin kevyen liikenteen järjestelyjä, jossa tien ylitys tapahtuu eritasoisena tai valo-ohjattuna.

Mikäli tiekohtaisten nopeusrajoitusten piiriin otettavalla tieosuudella on aikaisemmin asetettuja paikallisia nopeusrajoituksia, selvitetään samalla, onko niiden muuttaminen aiheellista. Voimassa olevat 50 km/h ja 60 km/h -rajoitukset voidaan yleensä sisällyttää sellaisenaan tiekohtaiseen rajoitukseen. 70 km/h -rajoitus pyritään muuttamaan olosuhteiden mukaan 60 km:iin/h tai 80 km:iin/h.

Pohjois-Suomen vähäliikenteisten teiden pitkillä tieosuksilla valitaan 100/80 -rajatapauksissa yleensä korkeampi vaihtoehtoisista rajoitusarvoista. 100 km/h -rajoituksia voidaan tällöin asettaa erikseen harkittaessa pienillä liikennemäärillä ja hyvissä näkemäolosuhteissa myös suhteellisen kapeille (6-7 m) teille. Muualla 100 km/h -rajoitusta ei käytetä päällysteleveydeltään alle 7 m:n teillä.

Moottoriteillä käytetään yleensä 120 km/h -rajoitusta. Alempia rajoituksia käytetään lähinnä lyhyillä tieosilla silloin, kun liittymätiheys on suuri, tien geometria rajoittaa nopeutta tai muu nopeusrajoitus on muutoin turvallisuusnäkökohtien, liikenneolosuhteiden, tien kunnan tai ympäristövaikutusten vuoksi perusteltu.

Moottoriliikenneteiden rajoitusta määritettäessä ei huomioida yleisten määrittämisperusteiden taulukon 1. osaa (liikennemäärä). Alemman kuin 100 km/h -rajoituksen käyttäminen perustuu lähinnä edellä moottoriteiden kohdalla mainittuihin muihin tekijöihin.

Moottori- ja moottoriliikenneteiden ramppeihin ei yleensä aseteta erillistä nopeusrajoitusta. Mikäli esim. poistumisramppi tai sitä seuraava liittymä käytännössä osoittautuu poikkeuksellisen onnettomuusalttiiksi, voidaan tällainen rajoitus tai enimmäisnopeuden suositus kuitenkin tarvittaessa asettaa.

Mikäli tiellä yleisesti käytetyt nopeudet poikkeavat selvästi määritetystä rajoitusarvosta, tulee selvittää, onko rajoitusta mahdollista muuttaa poikkeaman suuntaan. Rajoitusta ei pidä kuitenkaan korottaa, jos kyseisessä tapauksessa on

ilmeistä, että korkeampi rajoitus merkittävästi huonontaisi tieosuuden liikenneturvallisuutta.

Liikennemäärän kasvaessa yli tiellä olevalle nopeusrajoitukselle taulukossa 1 annetun ohjearvon määritetään rajoitusarvo uudelleen. Mikäli liikennemäärän ohella ei esiinny muita rajoituksen alentamista puoltavia tekijöitä (onnettomuuskehitys, kevyt liikenne), tulee voimassa olevan rajoituksen säilyttämisestä neuvotella TVH:n kanssa. Tien liikenneolosuhteita ja onnettomuuskehitystä tulee rajoituksen jäädessä voimaan tarkoin seurata ja ryhtyä tarvittaessa välittömästi toimenpiteisiin rajoituksen muuttamiseksi.

Tien liikennemäärän huomattavasti vähetessä, esim. uuden tieyhteyden valmistumisen johdosta, voidaan nopeusrajoitusta vastaavasti tarkistaa. Rajoitusta ei tule kuitenkaan tarpeettomasti korottaa, jos samaan suuntaan on käytettävissä nopeampi tieyhteys ja vanha tie palvelee lähinnä paikallisen liikenteen tarpeita.

4.2 Pistekohtaisten nopeusrajoitusten suunnittelu

Pistekohtaisilla nopeusrajoituksilla täydennetään kohdan 4.1 mukaan suunniteltuja rajoituksia sellaisissa tien yleisestä tasosta poikkeavissa kohdissa, joissa koko tieosalle määritetty nopeusrajoitusarvo on liian korkea. Pistekohtaisia rajoituksia asetetaan lähinnä seuraaviin kohteisiin:

- 1) Valta- ja kantateiden keskinäiset liittymät. Etuajo-oikeutetussa suunnassa käytetään korkeintaan 80 km/h -rajoitusta ja väistämisvelvollisessa suunnassa korkeintaan 60 km/h -rajoitusta.
- 2) Liittymät, joissa on sattunut keskimäärin yli 3 onnettomuutta vuodessa tarkastelua edeltäneenä kolmena vuotena. Nopeusrajoitusarvona käytetään olosuhteista riippuen 80 km/h tai 60 km/h.

- 3) Liittymät jotka on kanavoitu pääsuunnassa korotettuja saarekkeitä käyttäen. Nopeusrajoitusarvo on 80 km/h tai pienempi.
- 4) Liittymät tai tien kohdat, joissa on tiemerkinnoilla tai liikennemerkillä osoitettu suojatie. Nopeusrajoitusarvo on 60 km/h tai pienempi.
- 5) Kapeat ja heikot sillat. Jos ajorata kapenee sillan kohdalla huomattavasti, sillan johdosta muodostuu lyhyitä näkemiä tai sillan rakenne ei kestä nopeasta ajosta syntyvää kuormitusta, käytetään 60 km/h tai pienempää piste-kohtaista rajoitusta.
- 6) Muut kohteet, joissa pistekohtaisen rajoituksen käyttö on paikallisten tie-, liikenne- tai ympäristöolosuhteiden perusteella aiheellista, eikä rajoituksen alentaminen pitämällä matkalla ole tarpeen. Tällaisina tulevat kysymykseen esim. koulujen, sairaaloiden ja vanhainkotien liittymien kohdat huonoissa näkemäolosuhteissa.

Pistekohtaisen nopeusrajoituksen luonteeseen kuuluu, että rajoitus on voimassa mahdollisimman lyhyellä matkalla. Nopeusrajoitus aloitetaan tulosuunnassa riittävän aikaisin ennen kohdetta ja päätetään välittömästi kohteen jälkeen. Ohjeet pistekohtaisen nopeusrajoituksen merkitsemisestä ovat jäljempänä nopeusrajoitusten merkitsemissäntöjen yhteydessä.

4.3 Enimmäisnopeussuositusten asettaminen

Enimmäisnopeussuosituksia käytetään tiekohtaista nopeusrajoitusta täydentävänä. Nopeussuositus asetetaan lähinnä sellaisiin geometrialtaan poikkeuksellisiin tienkohtiin, tavallisesti kaarteisiin, joissa nopeusrajoitusarvo on tieolosuhteisiin nähden liian suuri. Enimmäisnopeussuositusta voidaan erikoistapauksissa käyttää myös hirvivaara-alueella, kun nopeusrajoitus on 100 km/h.

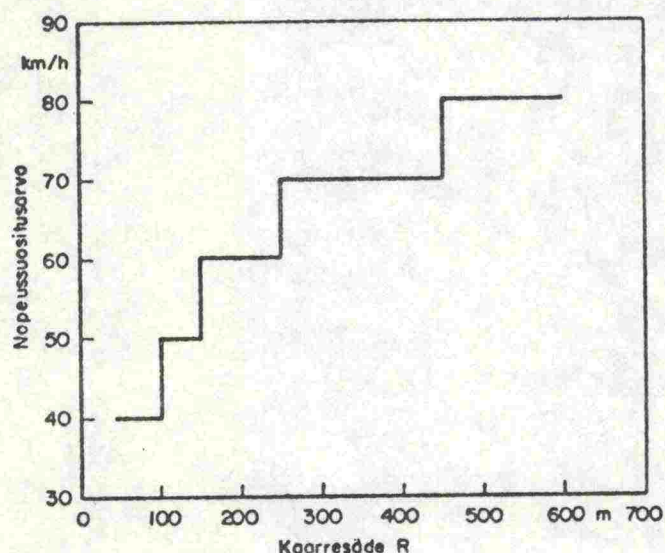
Tien geometrian vuoksi asetettava suositus on luonteeltaan pistekohtainen, ts. se asetetaan vain yksittäistä kaarretta tai välittömästi toisiinsa liittyviä kaarteita varten tavallisesti alle 1 km:n matkalle. Hirvivaara-alueella nopeussuositus koskee varoitusmerkeillä osoitettua tieosuutta.

Enimmäisnopeussuosituksen yhteydessä on aina suosituksen syy ilmoitettava varoitusmerkki. Suositusarvoina käytetään 80, 70, 60, 50 ja 40 km/h, hirvivaroitusmerkin kanssa yleensä vain 80 km/h.

Kaarteissa käytettävä nopeussuositusarvo määräytyy lähinnä kaarresäteen perusteella. Kuvassa 1 on esitetty nopeussuositusarvon riippuvuus kaarresäteestä. Mikäli saatu suositusarvo alittaa vähintään 20 km:llä/h tieosalla olevan nopeusrajoituksen, suositus voidaan asettaa tienkohtaan. Muussa tapauksessa ei nopeussuositusta merkitä.

Nopeussuositusarvoon vaikuttavina muina tekijöinä voidaan ottaa huomioon myös sivukaltevuus, poikkeuksellisen lyhyt näkemä tai epätasainen tien pinta. Mikäli kaarteiden keskuskulma on hyvin pieni, muotoutuu ajolinja käytännössä kaarretta loivemmaksi, eikä suositus rajatapauksissa pelkästään kaarresäteen perusteella ole tarpeellinen.

Moottori- ja moottoriliikenneteiden rampeissa ei yleensä käytetä enimmäisnopeussuosituksia.

Kuva 1. Nopeussuositusarvon määrittäminen kaarresäteen perusteella.

4.4 Nopeusrajoituksen yhdistäminen

Lopullinen tiekohtainen rajoitus yhdistetään teittäin kohtien 4.1 - 4.3 mukaan määritetyistä tieosittaisista ja pistekohtaisista nopeusrajoituksista sekä nopeussuosituksista pyrkien välttämään rajoituksen vaihtumista lyhyin välimatkoin. Yhtenäisen ja yksinkertaisen rajoituksen aikaansaamiseksi voidaan määritettyjä rajoitusarvoja tarvittaessa vielä muuttaa seuraavin perustein:

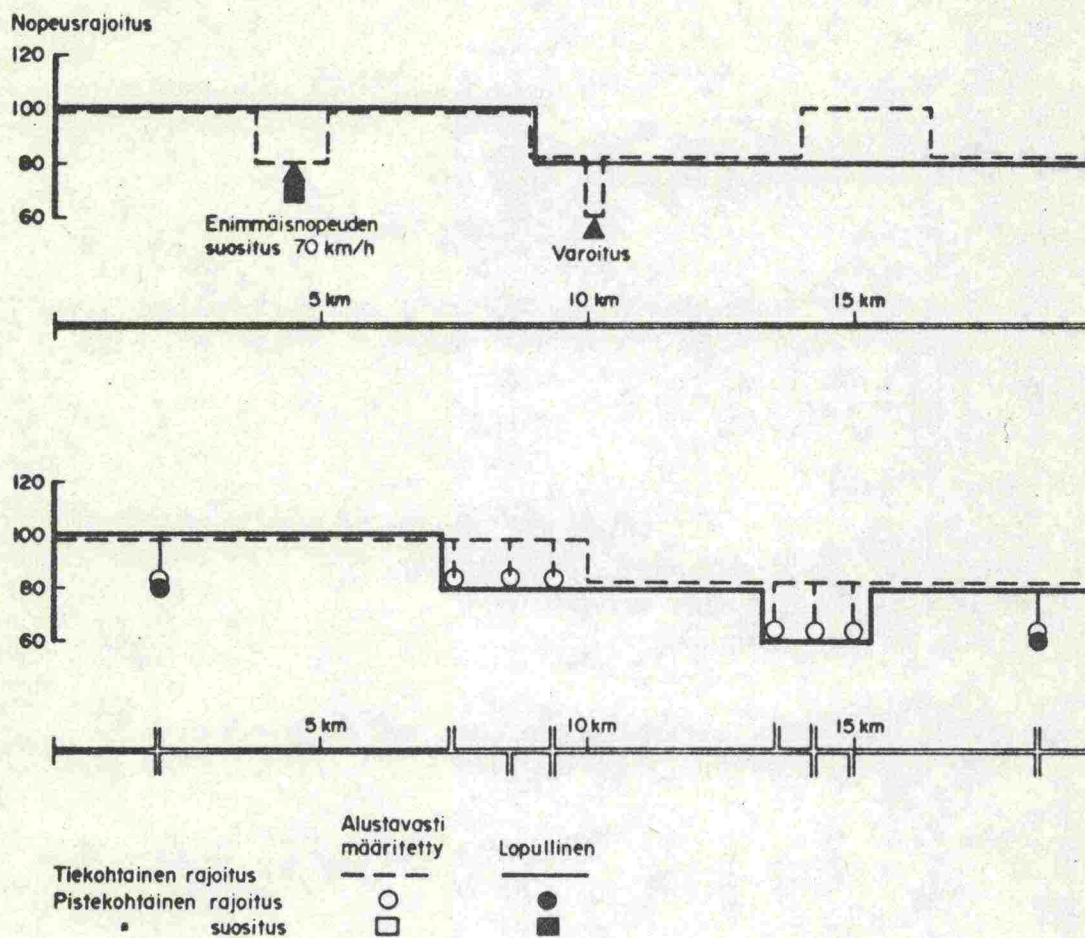
Mikäli tieolosuhteet yhtä kilometriä lyhyemmällä matkalla ovat keskimääräistä huonommat, mutta ne voidaan varoitusmerkillä ja mahdollisesti nopeussuosituksella osoittaa, ei alempaa rajoitusta yleensä aseteta ilman erityistä syytä. Jos pienemmän rajoituksen perusteema ovat kuitenkin taajamaluontoisista olosuhteista tai kevyestä liikenteestä johtuvat seikat, asetetaan rajoitus lyhyemmällekin matkalle.

Vastaavasti korkeampaa nopeusrajoitusta ei pidä asettaa liian lyhyelle tieosalle. Vähimmäispituutena on 100 km/h -rajoituksella 3 km ja 80 km/h -rajoituksella 1 km. Mikäli jatkuvan rajoituksen katkaisee kuitenkin lyhyt, esim. pistekohtainen, alempi rajoitus, sallitaan 100 km/h -rajoitukselle lyhyempikin pituus. 120 km/h -rajoitusta ei yleensä aseteta alle 5 km:n matkalle.

Lopullista rajoitusta yhdistettäessä sitä tulee tarkastella myös koko tien tai tiejakson puitteissa ja harkita rajoituksen tarkistamista vielä sellaisilla osuuksilla, joilla rajoitus jatkuvasti muuttuu vaikkakin edellä mainitut vaatimukset täyttären.

Jos pistekohtaisia nopeusrajoituksia tulisi useita peräkkäin lyhyin välimatkoin, alennetaan koko tieosan rajoitusarvo, jolloin pistekohtaisia nopeusrajoituksia ei tarvita. Samoin menettellään enimmäisnopeussuositusten ollessa kysymyksessä.

Esimerkkejä nopeusrajoituksen yhdistämisestä edellä olevien periaatteiden mukaisesti on esitetty oheisessa kuvassa 2.

Kuva 2. Esimerkkejä nopeusrajoitusten yhdistämisestä

5. PAIKALLISTEN NOPEUSRAJOITUSTEN MÄÄRITTÄMINEN

5.0 Yleistä

Paikallisen nopeusrajoituksen asettamisen ja suurimman sallitun nopeuden valinnan perusteet riippuvat paikallisista olosuhteista. Taajaan asutulla alueella käytetään erilaisia perusteita ja nopeusrajoitusjärjestelyjä (kohta 5.1) kuin taaja-asutuksen ulkopuolella (kohta 5.2). Rajoituksen suunnittelussa käytetään liitteenä 5 olevaa lomaketta.

5.1 Nopeusrajoituksen määrittäminen taajaan asutulla alueella

5.10 Yleistä

Taajaan asutulla alueella tarkoitetaan tässä ohjeessa tieliikennelain mukaista taajamaa, kyläkeskusta tai muuta taajaan rakennettua aluetta, jossa ympäristöolosuhteet poikkeavat olennaisesti tieverkolla yleisesti vallitsevista olosuhteista.

Em. alueilla käytettäviä alueellisia ja muita paikallisia nopeusrajoituksia määritettäessä noudatetaan seuraavassa annettuja ohjeita.

Taajamamerkeillä rajatulla alueella saa nopeusrajoitus olla tieliikennelain mukaisesti korkeintaan 60 km/h.

5.11 Alueellinen nopeusrajoitus (aluerajoitus)

Alueellisessa nopeusrajoituksessa rajoitusarvoltaan samansuuruinen rajoitus asetetaan kaikille suunniteltuun rajoitusalueeseen sisällytettävälle tieosuuksille. Rajoitusalue muodostetaan jäljempänä esitettyjen periaatteiden mukaisesti yleensä taajaan asutusta alueesta (erityisesti taajamat) ja siihen voi sisältyä sekä yleisiä teitä että katuja, kaavaiteitä ja yksityisteitä.

Rajoitusarvoa ja rajoitusaluetta määritettäessä otetaan huomioon seuraavat näkökohdat:

1. Aluerajoituksissa suurin sallittu nopeus on tavallisesti 50 km/h. Korkeampaa aluerajoitusta ei normaalisti käytetä.
2. Rajoitusarvoltaan 30 km/h ja 40 km/h nopeusrajoituksia käytetään lähinnä erityiskohteissa, kuten yhtenäisillä tiivistä rakennetuilla asuntoalueilla ja teollisuus-, satama-, sairaala- tms. alueilla. Jos tällainen rajoitusalue on esim. 50 km/h -aluerajoituksen yhteydessä, tulee sen olla olosuhteiltaan muusta alueesta selvästi poikkeava. Aluerajoitus, jossa käytetään alhaista rajoitusarvoa, rajataan mahdollisimman suppeaksi.
3. Rajoitusalueen rajat tulee määrittää tie-, liikenne- ja ympäristöolosuhteiden perusteella. Erityinen huomio kiinnitetään tekijöihin, jotka ovat rajoituksen asettamisen kannalta ratkaisevia (esim. taaja-asutus). Hallinnollisten rajojen käyttäminen rajoitusalueen rajoina ei ole yleensä tarkoituksenmukaista.
4. Taajamaluontoisen liikenneympäristön tulee olla koko rajoitusalueella niin yhtenäinen, että mielikuva rajoituksen voimassa olosta säilyy, vaikka rajoitus on merkitty vain alueen rajoilla.
5. Rajoitusalueen teiden tulee olla tekniseltä laadultaan niin samanlaisia, ettei alueella asetettavaa rajoitusta koeta missään pitkällä matkalla kohtuuttoman alhaiseksi. Rajoitusalueella voi sen sijaan esiintyä sellaisia teitä, joilla turvallisina pidettävät tai käytännössä havaitut nopeudet ovat rajoitusta pienempiä. Erityisten syiden niin vaatiessa voidaan tällaisille teille yksittäisissä tapauksissa kuitenkin asettaa alempi rajoitus.
6. Rajoitusalueen suunnittelun lähtökohtana käytetään nopeusrajoituksen voimaanastumisen ajankohtana vallitsevia olosuhteita. Aluerajoitusta ei ole syytä ulottaa esim. rakentamattomalle kaava-alueelle.

7. Mikäli taaja-asutus koostuu kahdesta tai useammasta keskuksesta, joiden välillä on harvemmin asuttuja alueita, voidaan laaja-alaisen aluerajoituksen sijasta käyttää pienempiä osa-aluerajoituksia. Osa-alueiden välille jätetään tällöin voimaan yleinen 80 km/h -nopeusrajoitus tai sinne määrätään paikallinen nopeusrajoitus. Tällaisen 80 km/h -nopeusrajoituksen pituuden tulee olla kuitenkin vähintään 1 km ja 60 km/h -rajoituksen pituuden vähintään 0,6 km.
8. Alueellista nopeusrajoitusta ei ole tarkoituksenmukaista määrätä silloin, kun tarkastelu osoittaa muiden paikallisten nopeusrajoitusten käytön kohdassa 5.12 esitetyillä perusteilla tarkoituksenmukaisemmaksi.
9. Rajoitusalueen kautta kulkevalle tie- ja liikenneolosuhteiltaan korkealuokkaiselle tielle voidaan määrätä myös alueellista nopeusrajoitusta korkeampi paikallinen tai tiekohtainen nopeusrajoitus. Tie voidaan myös jättää yleisen nopeusrajoituksen piiriin. Jos tällainen tie kulkee koko rajoitusalueen halki, jakaa se käytännössä rajoitusalueen pienempiin osiin, joita voidaan käsitellä erillisinä alueina. Pääteiden ja ns. ohikulkuteiden tiekohtaiset nopeusrajoitukset pidetään taajaman reuna-alueella yleensä erillään aluerajoituksesta.

5.12 Muut paikalliset nopeusrajoitukset

Taajaan asutulla alueella käytetään alueellisen nopeusrajoituksen sijasta yksittäisille teille määrättyjä paikallisia rajoituksia seuraavissa tapauksissa:

1. Asutus on pieni, eikä sillä ole yleisten teiden lisäksi liikenteelliseltä merkitykseltään ja tieolosuhteiltaan vastaavan tasoista katujen, kaavateiden tai yksityisten teiden verkkoa.
2. Asutus on nauhamainen, jolloin aluerajoituksesta tulisi hyvin pitkä ja kapea (esim. jokivarret).

3. Tieverkko on tasoltaan niin vaihteleva, että aluerajoitus olisi sopiva vain osalla suunniteltavan aluerajoituksen piiriin tulevista teistä.

Yksittäisillä teillä käytetään paikallisena nopeusrajoituksena taajamaluontoisissa olosuhteissa 50 km/h. Asutuskeskusten reuna-alueilla, mikäli liikenneturvallisuus- tai muita erityisiä ongelmia ei esiinny, käytetään yleensä 60 km/h -rajoitusta.

Paikallinen 70 km/h -nopeusrajoitus voidaan asettaa erikoistapauksissa lähinnä korkealuokkaisille liikennevalo-ohjatuille ja 2-ajorataisille tieosille. 70 km/h -nopeusrajoituksen käyttö edellyttää kevyen liikenteen erottamista moottoriajoneuvo-liikenteestä ja rajoituksen huomioon ottamista valojen ajoituksessa ja vaiheistuksessa.

Paikallista 80 km/h -nopeusrajoitusta käytetään yleisen 80 km/h -rajoituksen asemasta silloin, kun yleisrajoitukseksi merkittävä (esim. muiden rajoitusten välissä sijaitseva) tieosuus on lyhyt ja tie täyttää tiekohtaisten nopeusrajoitusten määrittämisperusteissa 80 km/h -rajoitukselle asetetut vaatimukset.

70 ja 80 km/h -rajoituksia ei voida asettaa tieliikennelain mukaisesti taajamaksi merkitylle tieosuudelle.

5.2 Nopeusrajoituksen määrittäminen taaja-asutuksen ulkopuolella

5.20 Yleistä

Paikallisen nopeusrajoituksen asettaminen kohdassa 5.10 määritellyn taaja-asutuksen ulkopuolelle tulee kysymykseen vain erityisistä syistä. Rajoituksen asettamisesta ja rajoitusarvosta päätettäessä noudatetaan seuraavassa annettuja ohjeita.

5.21 Paikallisen nopeusrajoituksen tarpeellisuus

Paikallisia nopeusrajoituksia voidaan asettaa seuraavista syistä:

1. Tieosalla tapahtuu toistuvasti onnettomuuksia tai onnettomuusriskin odotetaan kasvavan lähiaikoina, esim. liikenteen lisääntymisen myötä uuden asutusalueen rakentamisen seurauksena.
2. Välittömästi tien varressa on runsaasti paikallista liikennettä synnyttävää toimintaa (kauppa, tehdas, huoltoasema tms.), mikä aiheuttaa turvallisuusriskejä, esim. huonojen näkemäolosuhteiden tai ohikulkevan liikenteen suuren määrän vuoksi.
3. Esiintyy erityistä tarvetta liikenneympäristön rauhoittamiseen, esim. lasten tai vanhusten turvallisuuden vuoksi. Rajoitus tulee kysymykseen lähinnä päiväkotien, ala-asteen koulujen, vanhainkotien ja sairaaloiden läheisyydessä sekä pihojen läpi menevillä tieosilla.
4. Tiellä on sillä keskimäärin vallitseviin olosuhteisiin nähden poikkeuksellinen ja vaikeasti havaittava vaarallinen kohta, esim. hyvin kapea silta, vaarallinen liittymä tai jyrkkä kaarre, jonka osoittamista varoitusmerkillä ei voida olosuhteiden vaarallisuuden takia ko. yksittäisessä tapauksessa pitää kyllin tehokkaana turvallisuustoimenpiteenä.
5. Tiellä on suojatie tai muu paikka (esim. kevyen liikenteen väylän päättymiskohta), jossa kevyt liikenne ylittää vilkasliikenteisen ajoradan.
6. Tiellä on kantavuudeltaan heikko silta tai muu rakenteellisesti heikko kohta, joka edellyttää pientä nopeutta.
7. Tieosalla on olosuhteisiin nähden poikkeuksellisen suuri liikennemäärä tai sitä käyttää erityisesti raskas liikenne (esim. soran tai puutavaran kuljetusta).

Paikallista nopeusrajoitusta ei ole syytä määrätä seuraavissa tapauksissa:

1. Suuntaukseltaan huonolla tiellä yksinomaan sen takia, että tie on kapea ja mutkainen (eräät alemman luokan soratiet).
2. Tieosalla, jolla olosuhteet eivät poikkea ko. tiellä yleensä vallitsevista olosuhteista (esim. tien varrella on jatkuvaa harvaa asutusta).
3. Vaarallisessa tienkohdassa, jossa tien käyttäjää voidaan varoittaa riittävän tehokkaasti varoitusmerkillä.

5.22 Rajoitusarvo ja rajoituksen pituus

Suurinta sallittua nopeutta ja paikallisen nopeusrajoituksen pituutta määritettäessä otetaan huomioon seuraavat näkökohdat:

1. Rajoitusarvona käytetään yleensä 60 km/h tai 50 km/h. Tätä pienempiä rajoituksia asetetaan vain erityisen vaarallisiin tienkohtiin. Päälystetyillä teillä käytetään tavallisesti 60 km/h -rajoitusta, elleivät paikalliset olosuhteet nimenomaan edellytä alempaa rajoitusta. Paikallinen 80 km/h -rajoitus tulee kysymykseen yleisrajoituksen asemasta lähinnä alempien rajoitusten väliin jäävillä lyhyehköillä hyvillä tieosilla.
2. Rajoituksen tulee alentaa suurimpia kyseisellä tieosalla käytettäviä nopeuksia. Sen vaikutus ei saa olla tiellä vallitsevaa keskimääräistä nopeustasoa korottava. Paikallisen nopeusrajoituksen rajoitusarvon ei pidä yleensä ylittää nopeutta, jonka vain 15 % autoista ylittää ennen rajoituksen asettamista (ns. 85 %-nopeus).
3. Paikallinen nopeusrajoitus pyritään asettamaan mahdollisimman lyhyelle matkalle. Nopeusrajoitus 60 km/h tulisi olla korkeintaan 5 km:n ja nopeusrajoitus 50 km/h korkeintaan 3 km:n pituisella matkalla. 40 km/h ja sitä alemmat rajoi-

tukset tulisi rajata alle 0,5 km:n matkalle. Mikäli pitemmän paikallisen nopeusrajoituksen tarpeellisuus on liiketurvallisuusnäkökohdilla selvästi perusteltavissa, voidaan em. matkoista kuitenkin poiketa.

4. Paikallisen nopeusrajoituksen alkamis- ja päättymiskohdat tulee suunnitella siten, ettei niiden välittömään läheisyyteen rajoituksen ulkopuolelle jää yleisrajoituksen piiriin huonosti sopivia tienkohtia. Esim. taajaman vuoksi asetettu paikallinen nopeusrajoitus on syytä ulottaa taajaman laidalla olevan pienisäteisen kaarteeseen tai rautatien tasoristeyksen ohitse.
5. Kahden paikallisen nopeusrajoituksen välille jäävän yleisrajoituksen tai muun 80 km/h -rajoituksen tulee olla vähintään 1 km:n pituinen. Kyn kysymyksessä ovat lähekkäin sijaitsevat 60 km/h -rajoitukset, on rajoitus lyhyemmällä välillä yleensä aiheellista ulottaa koko matkalle.

Lähekkäin sijaitsevien rajoitusten ollessa tätä pienempiä, voidaan välisuudelle asettaa myös 0,6 - 1 km:n pituinen 60 km/h -rajoitus. Tällaisen rajoituksen käytön edellytyksenä on kuitenkin, että kyseinen tieosa on olosuhteiltaan alemman rajoituksen piirissä olevaa tieosaa selvästi parempi.

6. Liittyvän tien paikallisen nopeusrajoituksen päättäminen alle 0,6 km:n matkalla ennen liittymää ei ole suositeltavaa, varsinkaan, jos liittymästä alkaa uusi paikallinen tai tiekohtainen nopeusrajoitus. Jos nopeusrajoitus ulotetaan liittyvällä tiellä T-liittymään, josta alkaa yleisrajoitus, voidaan päättävä yleisrajoitusmerkki normaalisti jättää pois (kts. nopeusrajoituksen merkitseminen).

6. MÄÄRÄAIKAISTEN JA TILAPÄISTEN NOPEUSRAJOITUSTEN ASETTAMINEN

6.0 Yleistä

Määräaikaiset ja tilapäiset rajoitukset suunnitellaan normaali-tilasta poikkeavat tie-, liikenne- tai ympäristöolosuhteet huomioon ottaen periaatteessa samoin kuin vastaavat pysyvät tiekohtaiset ja paikalliset nopeusrajoitukset. Määräaikainen ja tilapäinen rajoitus on aina tienkohdan pysyvää rajoitusta pienempi.

Näillä rajoituksilla kumotaan pysyvä rajoitus vain tietyksi ajaksi, minkä jälkeen se tulee ilman eri päätöstä jälleen voimaan ko. ajanjakson loputtua.

6.1 Määräaikaiset nopeusrajoitukset

6.11 Rajoitettavat tieosat ja tienkohdat

Määräaikaisella nopeusrajoituksella muutetaan tienkohdan tai tieosan nopeusrajoitusta pienemmäksi tietyinä vuosittain toistuvana ajanjaksona. Rajoitus on luonteeltaan paikallinen ja se asetetaan yleensä yleisrajoituksen tai tiekohtaisen nopeusrajoituksen piiriin kuuluville teille. Pysyvien paikallisten nopeusrajoitusten lyhyet pituudet ja pienet rajoitusarvot huomioon ottaen niiden alentaminen määräaikaisesti ei ole yleensä perusteltua.

Rajoituksen perusteena ovat paikallisista olosuhteista johtuvat tekijät, kuten leirintäalueet, uimarannat, koulut ja vastaavat. Määräajaksi asetettavan rajoituksen käyttö edellyttää, että tieosalla voidaan muulloin ajaa turvallisesti korkeammalla nopeudella.

Määräaikaista rajoitusta ei pidä käyttää silloin, kun rajoitustarvetta aiheuttavat myös pysyvät tekijät tai tieolosuhteet sinänsä edellyttävät suunnitellun rajoituksen suuruista nopeutta. Tällaisissa tapauksissa voidaan harkita pysyvän nopeusrajoituksen asettamista. Jos rajoitustarve ei ajoitu vuosittain

samaan aikaan, voidaan tarvittaessa käyttää myös tilapäistä nopeusrajoitusta.

6.12 Rajoitusarvo ja rajoituksen sovittaminen pysyviin rajoituksiin

Rajoitusarvot määräytyvät kuten pysyvissä paikallisissa rajoituksissa ollen tavallisesti 50 km/h tai 60 km/h. Tiekohtaisten nopeusrajoitusten piirissä voidaan käyttää myös 80 km/h -rajoitusta.

Rajoitusta sijoitettaessa tulee ottaa huomioon rajoituksen sopevuus tieosan pysyviin rajoituksiin nähden, ts. rajoituksen tulee muuttua tietä edettäessä joustavasti. Määräaikainen rajoitus ei saa katkaista korkeampaa pysyvää nopeusrajoitusta lyhyempiin osiin, kuin mitä edellä on paikallisten ja tiekohtaisten nopeusrajoitusten osalta todettu. Tarvittaessa voidaan määräaikaista rajoitusta tästä syystä jatkaa pitemmälle kuin se muuten olisi tarpeen.

6.2 Tilapäiset nopeusrajoitukset

6.21 Rajoituksen käyttäminen

Tilapäisellä nopeusrajoituksella alennetaan tieosan pysyvää nopeusrajoitusta yleensä vuotta lyhyempänä ajanjaksona tilapäisesti vallitsevan syyn vuoksi. Rajoitus on luonteeltaan lähinnä paikallinen, mutta tarvittaessa voidaan rajoittaa pitkiäkin tieosuuksia tiekohtaisen nopeusrajoituksen luontoisesti.

Tilapäistä rajoitusta käytetään seuraavissa tapauksissa:

- 1) Tietyömaiden yhteydessä, so.
 - uutta tietä rakennettaessa ennen pysyvien rajoitusten asettamista,
 - parannustyössä liikennöidyllä tieosalla,
 - työmaalle järjestetyllä kiertotiellä,

- korjaustyön vuoksi kavennetussa tienkohdassa,
 - päällystystyössä ja
 - mittaus- ja tiemerkinäyttyössä.
- 2) Tien vaurioitumisen ja erittäin pahan kulumisen vuoksi ennen parannustoimenpiteisiin ryhtymistä.
 - 3) Tien poikkeuksellisen käytön vuoksi (esim. lentotoiminta tai sotaharjoitukset).
 - 4) Normaali-tilanteesta poikkeavan liikenteen vallitessa (esim. tie toimii tilapäisenä kiertotienä tai tien läheisyydessä järjestettävä yleisötilaisuus aiheuttaa tielle runsaasti liikennettä).
 - 5) Liikennettä pysäytettäessä (esim. tienvarsihaastattelu).
 - 6) Muun kuin tiestä tai liikenteestä aiheutuvan syyn vuoksi, kun se aiheuttaa häiriötä tien käytölle (esim. sähkölinjan rakentaminen yli tien tai yleensä tien läheisyydessä tapahtuva poikkeava toiminta).
 - 7) Tarvittaessa jätteillä.

Työmaiden tilapäisiä nopeusrajoituksia käsitellään yksityiskoh-
taisesti ohjeessa "Tietöiden liikenteen järjestely" (TVH 742000).

6.22 Rajoitusarvo

Tietyömailla käytetään varsinaisen työmaan kohdalla yleensä 50 km/h -rajoitusta, mutta myös 60 km/h -rajoitus on mahdollinen, jos olosuhteet ovat kyllin hyvät. 60 km/h -rajoitus so-
pii myös muihin em. tilapäisen nopeusrajoituksen käyttökoht-
tiin.

Tilapäisellä 80 km/h -rajoituksella lähinnä täydennetään var-
sinaisessa kohteessa olevaa alemmaa rajoitusta. Käytön piiriin
kuuluvat mm. työmailla viimeistelyä vaille olevat tieosat se-
kä tiemerkinä- tai mittaustyöhön sisältyvät tieosat varsina-
isen suorituskohdan ulkopuolella.

Tilapäisiä 80 km/h ja 100 km/h rajoituksia voidaan asettaa tien vaurioitumisen tai syvien kulumisurien vuoksi, kun uudelleen päällystäminen on odotettavissa vuoden kuluessa. Tien kulumisen vuoksi alennetaan pysyvää rajoitusta vain, jos rajoitus on suurempi kuin 80 km/h ja kulumisurista on ilmeistä vaaraa. Tienpinnan kulumisurista voidaan tiedottaa tarvittaessa myös varoitusmerkillä joko tilapäisen nopeusrajoituksen lisäksi tai lievemmissä tapauksissa ilman rajoitusta.

Tilapäisiä 30 km/h tai 40 km/h rajoituksia asetetaan vain poikkeuksellisen vaarallisiin kohtiin, joissa 50 km/h -rajoituksella ja varoitusmerkeillä ei saavuteta riittävää turvallisuutta. Tällaisia kohteita voivat olla mm. rakenteeltaan heikot ja hyvin kapeat tienkohdat, vaikeasti ajettavat kiertotiejärjestelyt ja näkemiltään erittäin huonot tienkohdat.

6.23 Rajoituksen sijoittaminen ja sovittaminen pysyviin rajoituksiin

Pienet rajoitukset (≤ 60 km/h) sijoitetaan mahdollisimman tarkoin kohtaan, jossa kyseinen rajoitus on tarpeen. Suurempia rajoituksia voidaan asettaa mm. työmailla tarvittaessa varsinaisen työkohdan ulkopuolelle. Työmaan edetessä nopeasti, esim. päällystystyössä, tulee myös rajoituksen siirtyä joustavasti työmaan mukana.

Siirtyvä nopeusrajoitus ei saa olla tarpeettoman kaukana jäljessä tai edellä työkohdasta eikä muutenkaan tarpeettoman pitkä. Rajoituksen alkamis- ja päättymiskohtia tulee tarvittaessa siirtää useita kertoja vuorokauden aikana. Työn kannalta tarpeettomaksi käynyt nopeusrajoitus on aina poistettava, esim. illan ja yön sekä viikonlopun ajaksi.

Tilapäisen nopeusrajoituksen tulee sopia tien pysyviin rajoituksiin siten, ettei synny edellä määräaikaisten nopeusrajoitusten yhteydessä mainittuja liian lyhyitä rajoitusosuuksia. Mikäli tilapäinen nopeusrajoitus on kuitenkin lyhytaikainen, esim. siirtyvässä rajoituksessa, voi viereinen korkeampi nopeusrajoitus olla lyhyempi kuin yleensä pysyvien rajoitusten ollessa kysymyksessä.

7. NOPEUSRAJOITUSASIOIDEN KÄSITTELY

7.0 Yleistä

Kaikki yleisiä teitä koskevat nopeusrajoitusasiat valmisteluaan ensi vaiheessa tie- ja vesirakennuspiireissä. TVL:ssä tapahtuvan nopeusrajoitusjärjestelmän kehittämistoiminnan ohella käsitellään piireissä myös laitoksen ulkopuolelta, kuten kunnilta ja poliisilta, tulleet nopeusrajoitusten asettamista koskevat aloitteet.

Yleisten teiden tiekohtaisista ja paikallisista nopeusrajoituksista päättää liikenteen ohjauslaitteen asettavana viranomaisena tieliikennelain (267/81) 25 §:n nojalla tie- ja vesirakennuslaitos. TVH:n työjärjestyksessä on päätösoikeus annettu käyttöosaston osastopäällikölle, jolle nopeusrajoitusasiat esittelee liikennetoimiston päällikkö tai hänen sijaisensa.

Paikallisten nopeusrajoitusten osalta on päätösoikeus delegoitu käyttöosaston liikennetoimiston päällikölle ja tilapäisten nopeusrajoitusten osalta tie- ja vesirakennuspiireille. Määräaikaisista nopeusrajoituksista päättää käyttöosaston tai liikennetoimiston päällikkö sen mukaan, kuuluko rajoitus tiekohtaisten vai paikallisten rajoitusten piiriin.

TVL:n nopeusrajoituspäätöksestä voi asianosainen valittaa korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Yleisrajoitus 80 km/h on voimassa liikenneministeriön päätöksellä.

Rajoitusasiaa käsiteltäessä tie- ja vesirakennuspiiri hankkii tarvittavat lausunnot. Kielteisestä suhtautumisestaan tehtyyn aloitteeseen ilmoittaa piiri suoraan aloitteen tekijälle. Myös päätöksen voimaantuloon liittyvä tiedottaminen kuuluu tie- ja vesirakennuspiirin tehtäviin.

Vuoden aikana päätetyt pysyvät nopeusrajoitukset pyritään saattamaan TVL:n tierekisteriin seuraavaan vuoden alun päivityksessä.

7.1 Tiekohtaiset nopeusrajoitukset

7.11 Rajoitusasian valmistelu

Esitys tiekohtaisesta nopeusrajoituksesta laaditaan tie- ja vesirakennuspiirissä mahdollisen aloitteen ja asiasta saatujen lausuntojen sekä tietä koskevien tietojen perusteella.

Lausuntojen hankkiminen on piirille harkinnanvaraista. Nopeusrajoitusten määrittämisperusteiden mukaan selvästi määräytyvistä rajoituksista ei lausuntoa yleensä tarvita. Lausunto tarvitaan mm. silloin, kun suunniteltu rajoitus vaikuttaa muihin rajoitusjärjestelyihin (taajamien lähialueiden rajoitukset). Lausunnon antajina tulevat kysymykseen ensisijaisesti liikkuva poliisi ja kunta, mutta eräissä tapauksissa myös lääninhallituksen poliisitoimisto, nimismies sekä liikenne- ja liikenneturvallisuuslautakunnat.

Mikäli tie- ja vesirakennuspiirin kanta on aloitteessa esitetystä poikkeava, ilmoittaa piiri asiasta tiekohtaisten nopeusrajoitusten määrittämisperusteisiin viitaten suoraan aloitteen tekijälle. Vastaukseen tulee liittää tällöin maininta, että aloitteen tekijä olleessaan piirin kantaan tyytymätön voi saattaa asian vielä tie- ja vesirakennushallituksen käsiteltäväksi. Piirin vastauskirje lähetetään TVH:lle tiedoksi.

Esitys tiekohtaisesta nopeusrajoituksesta osoitetaan tie- ja vesirakennushallitukselle. Esityskirjeeseen tulee sisällyttää päätöslomakkeen (liite 3) taulukko-osa täytettynä, karttaote sekä mahdolliset aloiteasiakirjat ja lausunnot. Uusia teitä tiekohtaisten nopeusrajoitusten piiriin asetettaessa liitetään mukaan myös rajoituksen suunnittelun yhteydessä täytetyt lomakkeet (liitteet 1 ja 2).

Nopeusrajoitusesityksestä tulee ilmetä perusteet suunniteltuun nopeusrajoitukseen tai rajoituksen muuttamiseen sekä rajoituksen määrittämisessä käytetyt tiedot. Myös piirin poikkeava kanta asiasta mahdollisesti tehtyyn aloitteeseen tai annettuihin lausuntoihin nähden perustellaan.

Päätöslomakkeelle täytetään yhden tien tai tiejakson rajoitustiedot. Näin menetellään myös silloin, kun muutos koskee vain osaa tiestä. Taulukko täytetään tierekisterin tieosanumeroinnin mukaisesti edeten siinä järjestyksessä, kuin rajoitukset maastossa seuraavat toisiaan.

Taulukon riville merkitään rajoitusosuuden (samaa rajoitusarvoa oleva yhtäjaksoinen rajoitus) alkupiste, pituus ja rajoitusarvo. Rajoituksen alkulukema ja pituus ilmoitetaan 0,1 km:n tarkkuudella. Pistekohtaiselle rajoitukselle ei taulukkoon merkitä pituutta, vaan rajoitusmerkit asetetaan maastoon jäljempänä esitettyjen merkitsemissäntöjen mukaisesti. Alenevan nopeusrajoituksen porrastusta ei esitetä lomakkeella.

"Lisätietoja"-sarakkeelle voidaan merkitä taulukon tulkitsemista selventäviä tietoja, kuten yleisestä tasosta poikkeavien rajoitusten syitä (esim. kapea silta), rajoituksen kuuluminen alueelliseen nopeusrajoitukseen ja kiinnekohtia maastoon (esim. liittyvä tie).

"Lisätietoja"-sarakkeella ilmoitetaan aina tierekisteriosoitteilla enimmäisnopeussuositusten ja määräaikaisten nopeusrajoitusten sijainti ja suositus- tai rajoitusarvo, määräaikaisista rajoituksista myös vuosittainen voimassaoloaika. Taulukkoon merkitään aina pysyvä nopeusrajoitus, vaikkakin se olisi voimassa lyhyemmän ajan vuodesta kuin määräaikainen rajoitus.

On huomattava, että TVH päättää tiekohtaisista nopeusrajoituksista niiltä osin, kuin rajoitukset sijoittuvat yleisille teille. Jotta tieto rajoituksen jatkumisesta ei katkeaisi esim. kunnan hoidossa olevalla tieosuudella, merkitään myös näiden osuuksien rajoitukset lisätietoja-sarakkeelle.

Nopeusrajoitusesitykseen sisältyvään A4-kokoiseen tienumerokarttaotteeseen merkitään muutoksen alaisen tienkohdan uusi nopeusrajoitus (liite 4). Nopeusrajoitukset osoitetaan kartalla siten, että keltainen väri kuvaa nopeusrajoitusta 120 km/h, vihreä 100 km/h, sininen 80 (70) km/h, punainen 60 km/h sekä musta 50 km/h ja sitä pienempiä rajoituksia. Pistekohtainen rajoitus merkitään neula (●) kuviolla.

7.12 Päätöksen toimeenpano

Päätös tiekohtaisesta nopeusrajoituksesta lähetetään tie- ja vesirakennuspiirille, joka tiedottaa muuttuneesta rajoituksesta poliisille valvontaa varten ja ao. kunnalle. Piirin harkinnan mukaan tärkeimmistä rajoitusmuutoksista voidaan ilmoittaa laajemminkin, esim. yleisille tiedotusvälineille.

Päätökset nopeusrajoituksista kootaan piireissä yhteen siten, että ne muodostavat voimassa olevan tiekohtaisen nopeusrajoitusjärjestelmän. Päätöslehtien lisäksi pidetään piireissä yllä luetteloa tiekohtaisten nopeusrajoitusten piiriin kuuluvista tieosuuksista sekä nopeusrajoituskarttaa (tienumerokartta), johon em. väreillä merkitään voimassa olevat rajoitukset. Piirien tulee pyydettäessä toimittaa em. luettelot ja kartat TVH:lle nopeusrajoitusten seuranta varten.

Nopeusrajoitus pyritään merkitsemään maastoon mahdollisimman pian päätöksen jälkeen. Päätöksen koskiessa vielä rakenteilla tai parannustyön alaisena olevaa tieosuutta, merkitään rajoitus tien valmistuttua. Rajoitusmerkkien sijoittamisesta tulee piirin laatia tarvittaessa tiemestarille tai rakennustyömaalle yksityiskohtainen suunnitelma.

7.13 Tiejärjestelyjen aiheuttamat toimenpiteet

Tienumerojen muutokset, tienparannukset ja tienpitäjän vaihtuminen aiheuttavat eräitä erikoistilanteita nopeusrajoitusten suunnittelussa ja päättämisessä:

Tienumeron ja tieosanumerojen muutokset eivät sinänsä vaikuta ko. tiellä voimassa olevaan nopeusrajoitukseen. Nopeusrajoitusasiakirjat saatetaan kuitenkin tällaisten muutosten jälkeen ajan tasalle liittämällä niihin tarvittavat lisätiedot ja tekemällä rajoituskarttaan asianmukaiset korjaukset. Asiakirjat voidaan tarvittaessa myös uusia normaalin päätösmenettelyn mukaisesti.

TVL:n ja kunnan hoito-osuuden muuttuessa, esim. kaupungin läpi kulkevalla tieosuudella, muuttuu samalla ko. tieosuuden nopeusrajoituksen päättäjäksi. Aiemman tienpitäjän päättämän rajoituksen katsotaan kuitenkin jäävän voimaan, kunnes uusi tienpitäjä muuttaa sitä. Nopeusrajoitusasiakirjat saatetaan ajan tasalle liittämällä niihin tarvittavat lisätiedot tai uusimalla rajoituspäätökset.

Tienparannusten yhteydessä suunnitellaan nopeusrajoitukset uudelleen, mikäli olosuhteet muuttuvat siinä määrin, että vanha rajoitus ei ole enää sopiva. Tien suuntauksen muuttuessa on uusi rajoituspäätös yleensä tarpeellinen. Laajojen parannustöiden yhteydessä on usein aiheellista suorittaa myös nopeusrajoitusten yleisjärjestely paikalliset rajoitukset mukaanlukien.

Mikäli parannustyössä syrjään jäävä tieosuus jää pois tiekohtaisien rajoitusten piiristä, lakkaa myös tieosuudella oleva nopeusrajoitus, ts. tie siirtyy yleisrajoituksen piiriin. Jos entinen nopeusrajoitus halutaan edelleen säilyttää, tulee tieosuudelle määrätä vastaava paikallinen nopeusrajoitus.

Tietöiden loppuvaiheessa voidaan tieosuuden tilapäiset nopeusrajoitukset tarvittaessa säilyttää, kunnes uudet pysyvät rajoitukset on päätetty. Tilapäinen nopeusrajoitus ei uudella tiellä voi kuitenkaan olla yleisrajoitusta suurempi.

Uusi valmistuva tie jää yleisen nopeusrajoituksen piiriin ellei sille määrätä muuta rajoitusta. Vastaavasti tulee alueellisen nopeusrajoituksen sisäpuolelle valmistuvalle tielle aluerajoitus.

Tiekohtaisesta nopeusrajoituksesta tehdään aina nopeusrajoituspäätös. Tien rakentamista tai parantamista varten laadittu liikenteenohjaussuunnitelma ei ole päätösasiakirja.

7.2 Paikalliset nopeusrajoitukset

7.21 Rajoitusasian valmistelu

Paikallista nopeusrajoitusta koskeva nopeusrajoitusasia valmistellaan tie- ja vesirakennuspiirissä periaatteessa samoin kuin edellä tiekohtaista nopeusrajoitusta käsittelevässä kohdassa 7.1 on esitetty.

Paikallisen nopeusrajoituksen suunnitelmasta hankitaan yleensä lausunnot kunnalta ja paikalliselta poliisiviranomaiselta. Lausunnot ovat tarpeellisia varsinkin laajojen rajoitusjärjestelyjen, esim. aluerajoitusten, ollessa kysymyksessä. Yhteistyö kunnan ja poliisin kanssa on tällaisissa tapauksissa aiheellista jo paikallista rajoitusta suunniteltaessa.

Pyytäessään lausuntoa laitoksen ulkopuolelta tulleesta aloitteesta voi piiri jo lausuntopyynnössä ilmoittaa oman kantansa asiasta ja liittää mukaan mahdollisen parannusehdotuksen perusteluineen. Lausunnon antajalla on tällöin mahdollisuus valita useammasta vaihtoehdosta, ja samalla säästytään mahdolliselta toiselta lausuntokierrokselta.

Alueellinen nopeusrajoitus koostuu tavallisesti eri tienpitäjien päättämistä nopeusrajoituksista. Määrättäessä yleisille teille nopeusrajoituksia, jotka vaikuttavat aluerajoituksen tai alueen muiden rajoitusten suunnitteluun tai merkitsemiseen, tulee piirin tarvittaessa neuvotella asiasta ao. tienpitäjän kanssa.

Suhtautuessaan laitoksen ulkopuolelta tulleeseen rajoitusaloitteeseen pääosin kielteisesti, ilmoittaa piiri perustellun kantansa suoraan aloitteen tekijälle. Aloitteen tekijä voi saattaa asian tällöin vielä TVH:n käsiteltäväksi.

Piirin laatima esitys paikallisesta nopeusrajoituksesta osoitetaan TVH:lle ja siihen tulee sisällyttää karttaote rajoituskohteesta (mittakaavaltaan tavallisesti 1:10 000 - 1:20 000) sekä mahdolliset aloiteasiakirjat ja lausunnot.

Esityskirjeestä tulee ilmetä paikallisen nopeusrajoituksen pää-
töslomakkeen (liite 6) täyttämiseen tarvittavat tiedot sekä
muut rajoituksen määrittämiseen vaikuttaneet tekijät, kuten

- tien poikkileikkauksen leveys,
- päällyste ja sen leveys,
- liikennemäärä (KVL autot ja kevyt liikenne),
- tieosalla jo olevat nopeusrajoitukset ja
- onnettomuudet viime vuosilta.

Edellä mainitut tiedot esitetään suunnittelussa käytettävällä
lomakkeella (liite 5). Alueellisissa nopeusrajoitusasioissa
ilmoitetaan tiedot erikseen kultakin rajoitusalueeseen sisälty-
väältä tieltä. Rajoitukseen liittyvissä matka- ja pituuslukemis-
sa käytetään 0,1 km:n tarkkuutta, ellei rajoitusmerkin sijoitus-
paikkaa erityisesti haluta määrätä tätä tarkemmin jo päätökses-
sä.

Karttaotteeseen merkitään rajoitettavaksi esitetty tieosuus ja
sen päätepisteiden tierekisteriosoitteet (liite 7). Jos esityk-
seen sisältyy eri suuruisia rajoituksia, voidaan selvyyden vuok-
si käyttää myös värejä (50 km/h musta, 60 km/h punainen, 70 ja
80 km/h sininen). Aluerajoituksissa merkitään lisäksi suunnitel-
lun alueen rajat näkyviin. Myös onnettomuus- ja liikennemäärätie-
dot sekä vanhat rajoitukset voidaan esittää karttaotteella, mut-
ta niitä ei merkitä em. päätöksen liitteeksi tarkoitettulle kar-
talle.

7.22 Päätöksen toimeenpano

Päätös paikallisesta nopeusrajoituksesta lähetetään tie- ja ve-
sirakennuspiirille, jonka tulee tiedottaa rajoituksesta ao. kun-
nalle sekä poliisille valvontaa varten. Varsinkin suurimmista
rajoitusjärjestelyistä voidaan tiedottaa laajemminkin, esim.
paikallisille tiedotusvälineille.

Voimassa olevat rajoituspäätökset kootaan yhteen siten, että ne
muodostavat tie- ja vesirakennuspiirin kaikki paikalliset rajoi-
tukset kattavan päätöskokoelman. Lisäksi piirit pitävät yllä

ajan tasalla olevaa luetteloa ja karttaa paikallisin rajoituksin rajoitetuista tieosuuksista. Karttapohjana voidaan käyttää piirien tienumerokarttaa, johon rajoitus sekä päätösnumero ja -päivämäärä merkitään rajoituksessa em. värejä käyttäen. Luettelo ja kartta tulee tarvittaessa toimittaa TVH:lle nopeusrajoitusten seuranta varten.

Nopeusrajoitus pyritään merkitsemään maastoon mahdollisimman pian päätöksenteon jälkeen, rakenteilla tai parannuksiin kuuluvilla tieosilla heti työn valmistuttua. Aluerajoitusasioissa sovitetaan merkitsemisajankohdasta muiden tienpitäjien kanssa, jotta merkintä kaikilla teillä voidaan toteuttaa samanaikaisesti.

7.23 Tiejärjestelyjen aiheuttamat toimenpiteet

Tienumeromuutoksista, tienparannuksista ja tienpitäjän vaihtumisesta aiheutuvat toimenpiteet ovat eräin poikkeuksin samoja kuin tiekohtaisten nopeusrajoitusten ollessa kysymyksessä.

Tie- tai tieosanumeron muutoksen vuoksi ei paikallisen nopeusrajoituksen päätöstä tarvitse erikseen uusia. Rajoituksen paikallistamiseksi on päätösasiakirjoihin kuitenkin aiheellista liittää selvitys uudesta tierekisteriosoitteesta. Mikäli samalle tielle myöhemmin päätetään muita paikallisia rajoituksia, voidaan näihin päätöksiin sisällyttää myös aikaisemmat rajoitukset tierekisteriosoitteiltaan korjattuina.

Tienpitäjän vaihtuessa katsotaan tielle määrättyjen paikallisten nopeusrajoitusten voimassaolon yleisesti lakkaavan, ellei uusi tienpitäjä päättää rajoitusten säilyttämistä. Rajoitus voidaan kuitenkin tarvittaessa jättää voimaan, kunnes uusi tienpitäjä on asian käsitellyt.

Voimassa olevan paikallisen rajoituksen sijaitessa tienparannuksen kohdalla on yleensä aiheellista suorittaa rajoitusten uudelleen järjestely. Kun tie parannetaan vanhan tielinjan paikalle, jää vanha rajoitus voimaan ellei sitä muuteta tai kumota. Tielinjan siirtyessä tulee uudelle tieosuudelle yleisrajoitus (aluerajoituksen sisäpuolella aluerajoitus), ellei muusta nopeusrajoituksesta päätetä.

Tienparannuksessa syrjään jäävällä tieosalla olevan paikallisen nopeusrajoituksen katsotaan yleensä jäävän voimaan tieosan jäädessä yleiseksi tieksi. Tällainen rajoitus tulee päätöksellä poistaa, jos sitä ei pidetä tarpeellisenä. Epäselvissä tapauksissa, kun esim. voimassa oleva rajoitus katkeaa osiin, on aina aiheellista tehdä esitys rajoitusten uudelleen järjestelystä.

7.3 Määräaikaiset ja tilapäiset nopeusrajoitukset

7.31 Määräaikaiset nopeusrajoitukset

Määräaikaisten nopeusrajoitusten käsittely tapahtuu periaatteessa samoin kuin edellä paikallisten rajoitusten kohdalla.

Piiri voi hankkia rajoitusasioissa tarpeelliseksi katsomiaan lausuntoja, joskaan niiden merkitystä ei nähdä yhtä tärkeänä kuin pysyvien rajoitusten ollessa kysymyksessä. Rajoitusaloitteen koskiessa pysyvää rajoitusta, voi piiri jo lausuntopyynnössään todeta myös määräaikaisen rajoituksen käyttömahdollisuuden.

Esitys rajoituksesta tehdään TVH:lle, ja siitä tulee ilmetä muiden rajoituksen määrittämisessä käytettyjen tietojen ohella erityisesti syyt ko. rajoitustyyppin käyttämiseen. Esitykseen tulee sisällyttää karttaote, johon suunniteltu rajoitus on merkitty, sekä mahdolliset aloiteasiakirjat ja lausunnot. Mikäli rajoituskohde sijaitsee muualla kuin yleisrajoituksen piirissä, liitetään mukaan selvitys tieosuuden pysyvistä rajoituksista.

Pysyvien rajoitusten tavoin päätökset määräaikaisista nopeusrajoituksista kootaan yhteen ja rajoituksista ylläpidetään luetteloa ja karttaa.

Määräaikainen rajoitus merkitään päätöksen voimaan tultua siinä mainituksi ajanjaksoksi vuosittain. Rajoituspäätöksestä tiedotetaan kuten paikallisesta nopeusrajoituksesta.

Tieto määräaikaisesta nopeusrajoituksesta ei sisälly TVL:n tie-rekisteriin.

7.32 Tilapäiset nopeusrajoitukset

Tilapäiset nopeusrajoitukset käsitellään kokonaisuudessaan tie- ja vesirakennuspiireissä. Piirit nimeävät ja ilmoittavat TVH:lle päätöksistä vastaavat henkilöt. Päätösvalta suositellaan pidettäväksi toimialapäällikkötasolla tai tätä ylempänä. Mikäli rajoituksista päättävät eri toimialapäälliköt, voi kukin päättää vain omaan toimialaansa kuuluvista nopeusrajoituksista.

Nopeusrajoituspäätöksestä tulee ilmetä seuraavat asiat:

- 1) Tien numero ja nimi
- 2) Nopeusrajoituksen alaiseksi tuleva tieosuus
- 3) Rajoituksen voimassaoloaika
- 4) Rajoituksen peruste
- 5) Nopeusrajoituksen mahdollinen siirtyminen työmaan edistymisen mukaan.
- 6) Rajoituksen päivittäinen tai viikottainen käyttöaika, jos rajoitus ei ole tarkoitettu olemaan voimassa jatkuvasti.
- 7) Voidaanko nopeusrajoitus poistaa tai sitä muuttaa välikäisesti, esim. työmaan tai muun rajoitusta aiheuttavan toiminnan keskeytyessä.

Päätökseen tulee tarvittaessa liittää karttaote sekä tarkempia ohjeita rajoitusmerkkien sijoittamisesta.

Jos päätös tilapäisestä nopeusrajoituksesta osoitetaan tie- ja vesirakennuslaitoksen ulkopuoliselle anojalle, tulee mukaan liittää maininta rajoituksen merkitsemisen vaatimista toimenpiteistä, kuten yhteydenotosta tiemestariin.

Tilapäisiä rajoituksia asetettaessa ei muiden viranomaisten lausuntoja yleensä katsota tarpeellisiksi. Mikäli piirin kanta sille esitettyyn rajoitukseen on kielteinen, ilmoittaa piiri tästä

aloitteen tekijälle. Rajoitusasia voidaan piirin halutessa saattaa myös TVH:n päätettäväksi.

Piiri tiedottaa päättämistään tilapäisistä nopeusrajoituksista lähinnä poliisille valvontaa varten. Liikenteen kulkuun selvästi vaikuttavien rajoitusjärjestelyjen ollessa kysymyksessä voi tilanteen yleisön tietoon saattaminen olla myös aiheellista.

Tieto tilapäisestä nopeusrajoituksesta ei sisälly tierekisteriin.

8. NOPEUSRAJOITUSTEN MERKITSEMINEN

8.0 Yleiset periaatteet

Nopeusrajoitus osoitetaan maastossa liikennemerkillä nro 361, "Nopeusrajoitus". Rajoitus on merkin jälkeen yleissääntöisesti kyseisellä tiellä voimassa, kunnes uudella merkillä toisin osoitetaan. Nopeusrajoitusmerkin yhteydessä kohdassa 8.2 mainittua poikkeusta lukuunottamatta ei käytetä matkaa osoittavaa lisäkilpeä.

Merkitsemistavan mukaan jaetaan pysyvät nopeusrajoitukset seuraaviin ryhmiin:

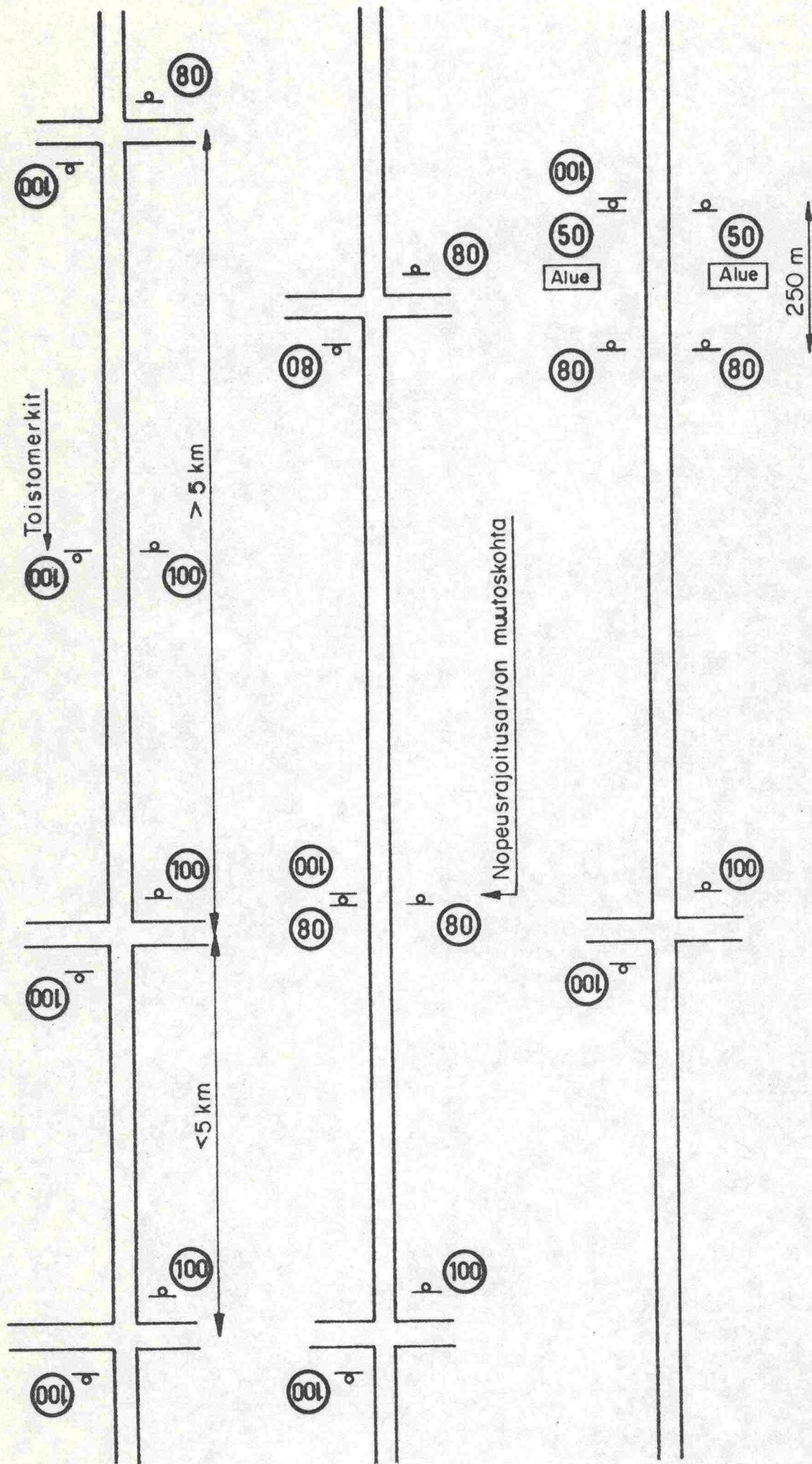
- 1) Tiekohtaiset ja paikalliset nopeusrajoitukset osoitetaan aina liikennemerkeillä ja merkintä toistetaan (aluerajoitusta lukuunottamatta) yleisten teiden liittymien jälkeen sekä pitkillä liittymäväleillä.
- 2) Alueellinen nopeusrajoitus osoitetaan liikennemerkeillä rajoituksen alaiselle alueelle tultaessa vain sen rajoilla, eikä merkintää toisteta alueen sisällä.
- 3) Yleisrajoitusta ei pääsääntöisesti merkitä. Nopeusrajoitusmerkkiä käytetään vain muusta nopeusrajoituksesta yleisrajoituksen piiriin siirryttäessä osoittamaan kyseisen rajoituksen päättymistä.

Määräaikaiset ja tilapäiset nopeusrajoitukset osoitetaan aina pysyvien tiekohtaisten ja paikallisten nopeusrajoitusten tavoin liikennemerkeillä.

Enimmäisnopeussuositus osoitetaan varoitusmerkin yhteyteen asetulla liikennemerkillä nro 653, "Enimmäisnopeussuositus".

8.1 Tiekohtaiset nopeusrajoitukset

Tiekohtainen nopeusrajoitus osoitetaan liikennemerkillä rajoituksen alkamiskohdassa ja vaihtumiskohdissa sekä yleisten teiden liittymien jälkeen (kuva 3). Jos tieosuudella ei ole yleisten

Kuva 3. Esimerkkejä nopeusrajoitusten merkitsemisestä

teiden liittymiä toistetaan rajoitus niin usein, ettei peräkkäisten merkkien väli ylitä seuraavassa eri rajoituksille annettuja matkoja:

rajoitus, km/h	suurin toistoväli, km
120	6
100	5
80	4
60	3
50	2 (ei koske alueellista rajoitusta)

Yksittäisissä tapauksissa, esim. Pohjois-Suomen pitkillä asumattomilla tiejaksoilla, voidaan toistossa käyttää 100 km/h ja 80 km/h rajoituksilla em. harvempaa merkkiväliä.

Osoitettu rajoitus on voimassa, kunnes toisin osoitetaan. Nopeusrajoitusmerkin vaikutus ei lopu liittymään. Toiselle tielle kääntyessä tulee voimaan 80 km/h -yleisrajoitus, ellei liittymän jälkeen ole muuta merkittyä.

Jos kaksi yleisen tien liittymää on lähekkäin, voidaan rajoitusmerkki toistettaessa asettaa ajosuunnassa vasta jälkimmäisen liittymän yhteyteen. Jotta merkitsemistapa ei johtaisi tielle tulevien ajoneuvojen osalta voimassa olevan rajoituksen tahattomaan ylittämiseen, tulisi suurimpana liittymävälinä pitää näin menetellessä n. 250 m, kun rajoitus on 80 km/h tai suurempi ja n. 150 m, kun rajoitus on 60 km/h tai pienempi.

Nopeusrajoitus on aiheellista toistaa myös tärkeimpien, liikenteelliseltä merkitykseltään yleisiin teihin verrattavien, yksityis- ja kaavatieliittymien jälkeen, erityisesti silloin, kun rajoitus on 60 km/h tai sitä pienempi.

Liittymien välisellä tieosuudella 100 km/h ja 120 km/h -merkkejä ei pitäisi toistaa välittömästi varoitusmerkin (esim. hirvivaroitus) jälkeen, koska nopeusrajoitusmerkki saattaa tällaisessa tapauksessa vähentää varoitusmerkin vaikutusta. Mikäli em. merkit sijoitetaan maastoon lähekkäin, tulisi varoitusmerkin olla viimeisenä.

Kun tie, jolla on tiekohtainen nopeusrajoitus, kulkee taajaman halki ja sille merkitään aluerajoitus, noudatetaan aluerajoituksen merkitsemissäntöjä, ts. rajoitusta ei edellä esitetystä poiketen toisteta.

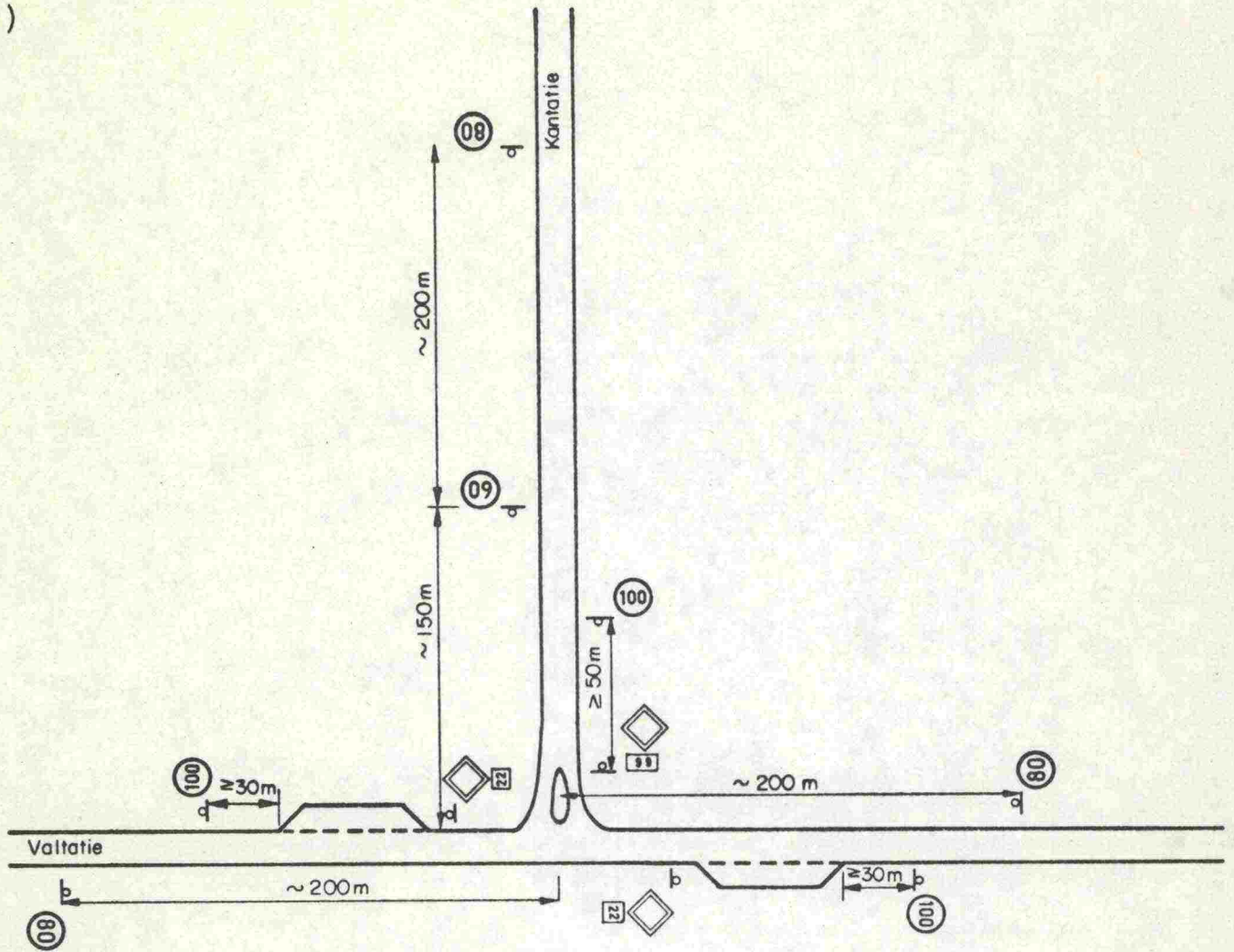
Kun nopeusrajoitus on päätöksessä merkitty alkamaan liittymästä, sijoitetaan rajoitusmerkki liittymään nähden sen jälkeen (kts. 8.7). Jo ennen liittymää rajoitusmerkki asetetaan silloin, kun liittymään on päätöksessä merkitty alkavan rajoituksen kanssa samaa rajoitusarvoa oleva pistekohtainen rajoitus tai näin merkitsemisestä on päätöksessä erikseen mainittu.

Pistekohtaista nopeusrajoitusta osoittava merkki asetetaan olosuhteista riippuen tulosuunnassa 150 - 250 m ennen rajoituskohdetta, esim. liittymää. Rajoituksen lopettava (kohteen jälkeen alkavaa rajoitusta osoittava) merkki tulee sen sijaan sijoittaa heti kohteen jälkeen. Esimerkkejä nopeusrajoitusmerkkien asettamisesta liittymän yhteyteen on esitetty kuvassa 4.

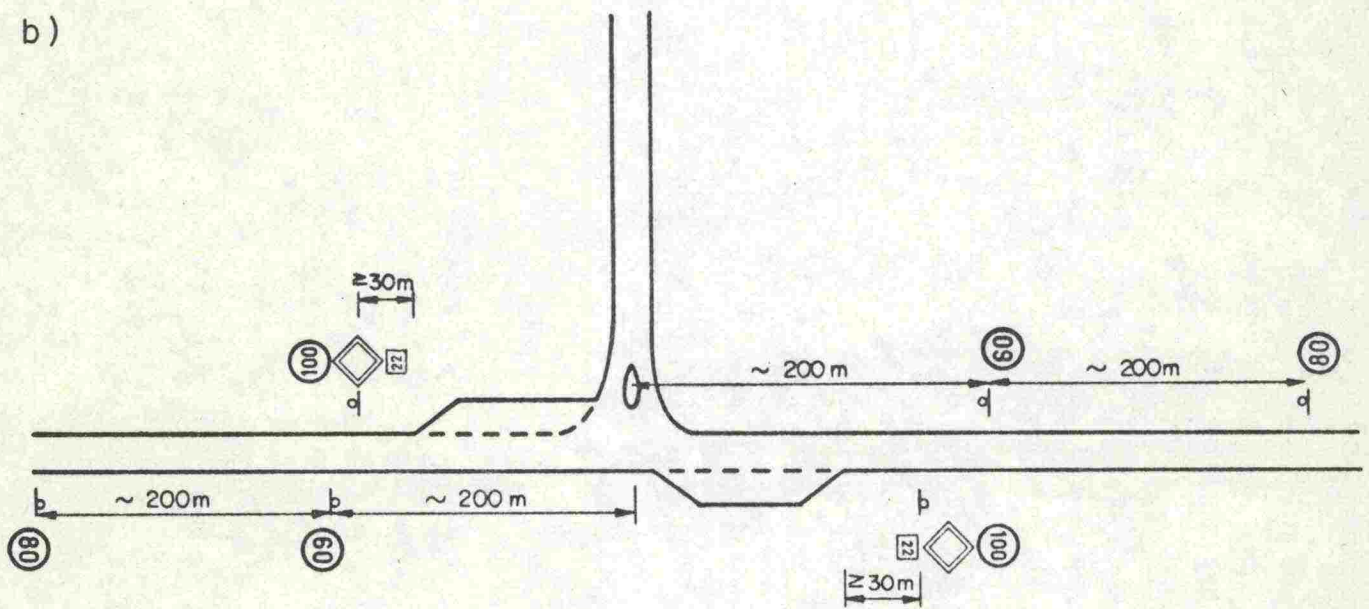
Mikäli alkava nopeusrajoitus on numeroarvoltaan yli 30 km/h pienempi kuin sitä edeltävä rajoitus, pienennetään nopeusrajoitus porrastaen 20 km/h välein, esim. 100-80-60. 50 km/h -nopeusrajoitukseen voidaan kuitenkin siirtyä suoraan 80 km/h -rajoituksesta. Kuvissa 4 ja 5 on esitetty porrastavien rajoitusten ohjeellisia välimatkoja. Näitä matkoja voidaan paikallisten olosuhteiden perusteella tarvittaessa pidentää 100 - 200 m.

Moottoriteillä ja muilla kaksiajorataisilla teillä voidaan nopeusrajoitus merkitä myös ajoradan molemmin puolin. Näin menettellään varsinkin rajoituksen alentuessa ja tien päättyessä. Moottoritielle tullessa merkitään rajoitus sekä liittymisramppiin että moottoritielle liittymiskohdan jälkeen. Rajoitusmerkki voi olla moottoritiellä samassa varressa "Etuajo-oikeutettu tie" -merkin kanssa tai n. 200 m sen jälkeen.

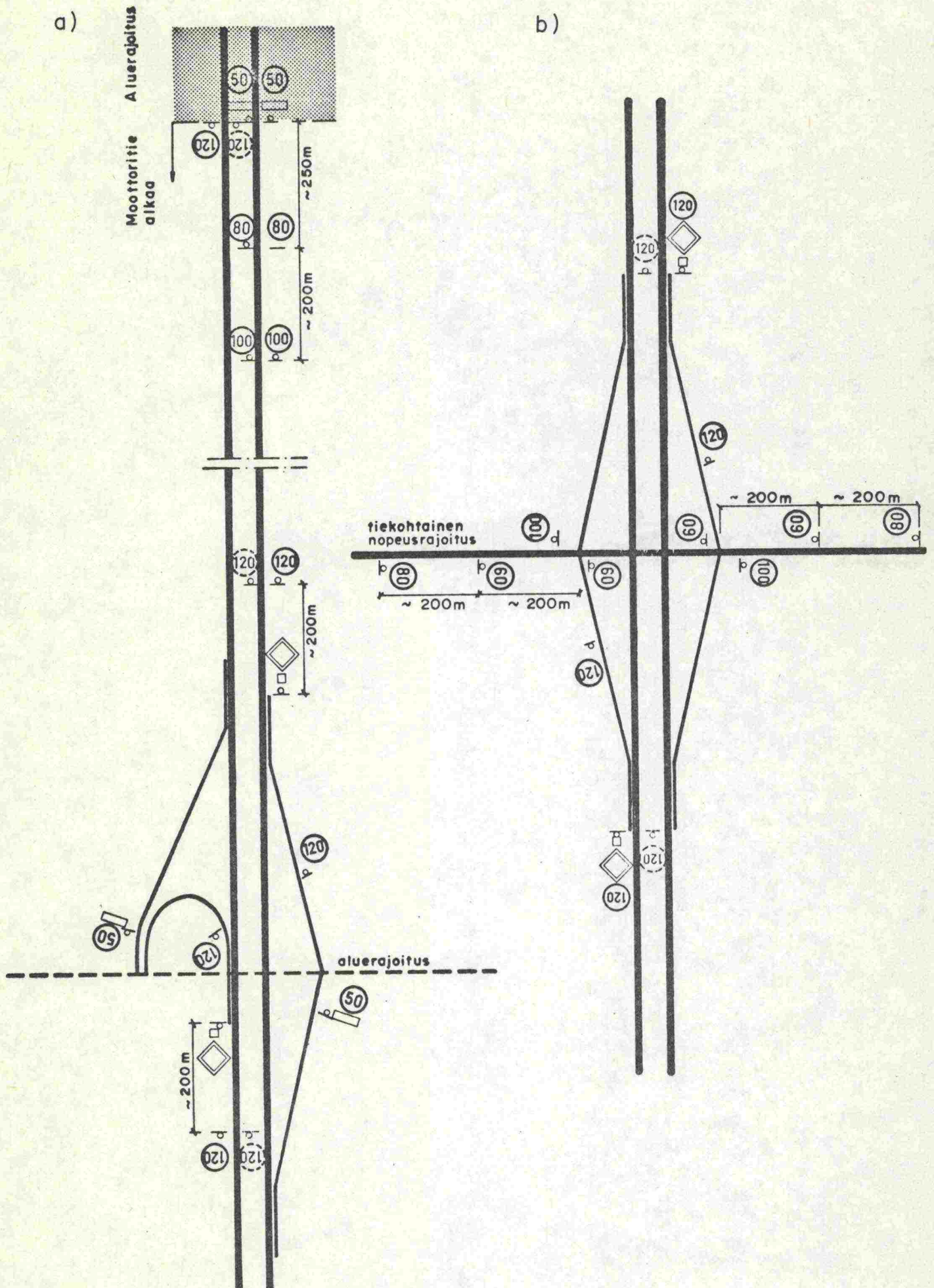
a)

b)

Kuva 4. Esimerkkejä nopeusrajoitusmerkin sijoittamisesta liittymiin

Kuva 5. Esimerkkejä nopeusrajoitusten merkitsemisestä moottoriteillä

Risteävän tien ja moottoritien ramppien liittymissä rajoitukset merkitään kuten yleensä tasoliittymissä. Poistumisrampeissa ei normaalisti käytetä erillistä nopeusrajoitusta eikä nopeusrajoituksen porrastusta. Risteävällä tiellä mahdollisesti oleva aluerajoitus voidaan osoittaa jo poistumisrampin lopussa, jolloin rajoituksen toistaminen liittymän jälkeen ei ole enää tarpeen.

Moottoritien nopeusrajoituksen merkitsemistä ja porrastavien rajoitusten pituuksia selvitetään kuvassa 5.

8.2 Paikalliset nopeusrajoitukset

Paikallinen nopeusrajoitus merkitään periaatteessa samoin kuin tiekohtainen nopeusrajoitus. Rajoitus merkitään alkamiskohdassa, toistetaan yleisten teiden liittymissä ja päätetään päättymiskohdasta alkavaa rajoitusta (tav. yleisrajoitusta) osoittavalla merkillä. Kohdassa 8.1 esitetyt ohjeet pätevät myös paikallisiin nopeusrajoituksiin niiltä osin kuin ne koskevat 80 km/h ja tätä alempia rajoituksia.

Paikallisten 50 km/h ja 60 km/h rajoitusten toistamiseen liittymien yhteydessä tulee kiinnittää erityistä huomiota, koska rajoituksen tulkinta yleisrajoitukseksi voi aiheuttaa tahaton- ta nopeusrajoituksen ylittämistä.

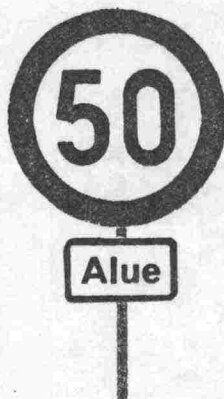
Yleisrajoituksen ja 50 km/h tai 60 km/h rajoitusten välillä ei tarvita porrastusta. Porrastus voidaan jättää pois myös ennen 30 km/h tai 40 km/h rajoitusta, jos tiellä käytettävät nopeudet ovat esim. tien kapeuden ja mutkaisuuden vuoksi jo lähellä rajoitusarvoa.

Nopeusrajoitusmerkin yhteydessä ei pääsääntöisesti käytetä matkaa osoittavaa lisäkilpeä. Rajoituksen voimassaolomatka voidaan kuitenkin poikkeuksellisesti osoittaa lisäkilvellä, kun kysymyksessä on yleisrajoitusverkolla sijaitseva hyvin lyhyt (alle 300 m) rajoitusarvoltaan 40 km/h tai pienempi rajoitus. Yleisrajoitusmerkkiä ei tällöin aseteta rajoituksen päättymiskoh-

taan. Näin voidaan välttää yleisrajoitusmerkin toistamista sellaisissa paikoissa, joissa 80 km/h -rajoitusarvo on tien olosuhteisiin nähden selvästi liian korkea. Merkitsemistavan käytämisestä tulee toistaiseksi sopia tapauskohtaisesti TVH:n kanssa.

Paikallisen nopeusrajoituksen kuuluessa alueelliseen nopeusrajoitukseen se merkitään kohdassa 8.3 esitettyjen aluerajoituksen merkitsemisohjeiden mukaisesti.

8.3 Alueellinen nopeusrajoitus

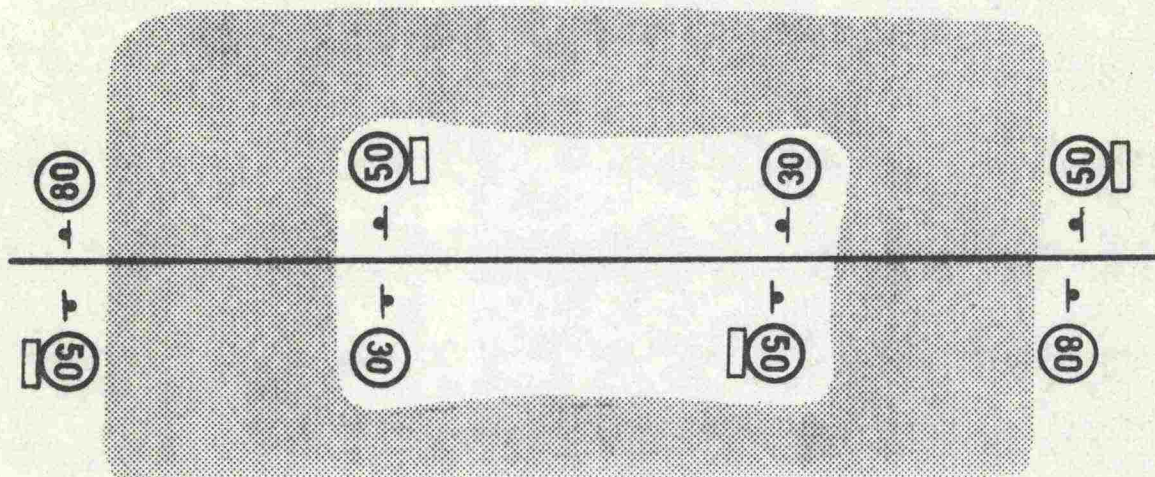

Alueellinen nopeusrajoitus (aluerajoitus) osoitetaan nopeusrajoitusmerkillä ja "Alue" -lisäkilvellä vain rajoituksen alaiselle alueelle tultaessa sen rajoilla. Rajoituksen päättymisen ilmaisee muuta voimaantulevaa nopeusrajoitusta osoittava liikennemerkki.

Kun aluerajoituksen halki kulkee esim. tiekohtaiseen nopeusrajoitusjärjestelmään kuuluva tie, jolla nopeusrajoitus on korkeampi kuin aluerajoitus, jakaa tällainen tie aluerajoituksen merkitsemisen suhteen periaatteessa kahteen erilliseen alueeseen. Osa-alueet merkitään tällöin kuin kaksi itsenäistä aluerajoitusta.

Laajojen olosuhteiltaan vaihtelevien alueiden ollessa kysymyksessä, voidaan aluerajoitus merkitä rajoituksesta saatavan tiedon lisäämiseksi myös useampana osa-alueena. Tämä edellyttää kuitenkin, että osa-alueet ovat selvästi toisista erottuvia, esim. vesistön jakamia.

Jos aluerajoituksen sisällä on aluerajoitusta alempi nopeusrajoitus, noudatetaan merkitsemissä samaa käytäntöä kuin alueen ulkorajoilla.

8.4 Yleinen 80 km/h -nopeusrajoitus

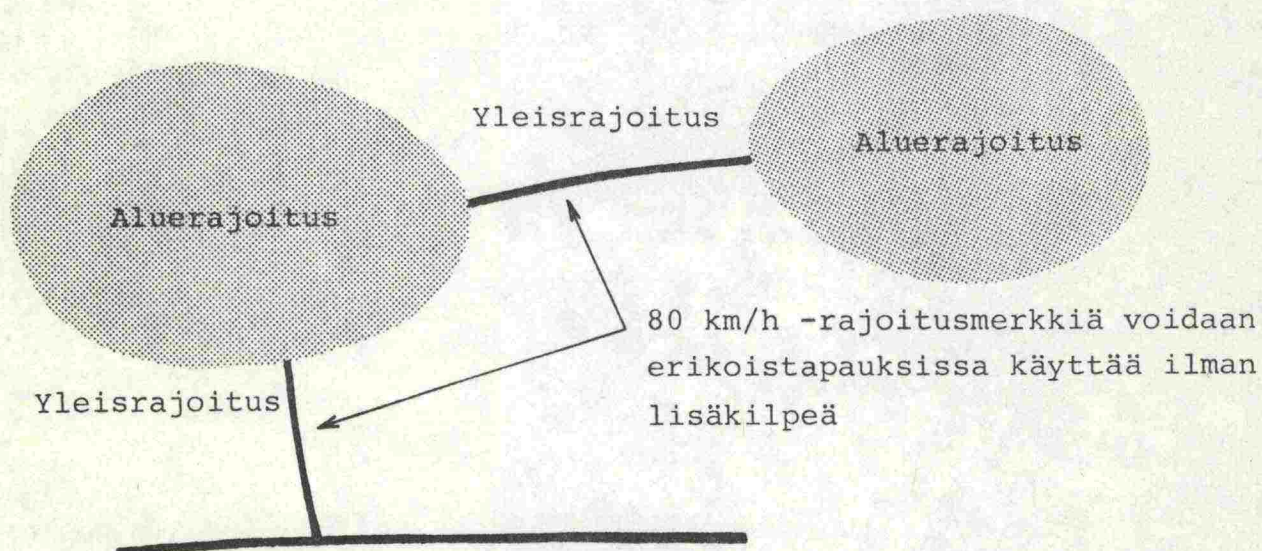

Yleistä nopeusrajoitusta (yleisrajoitusta) ei pääsääntöisesti merkitä. Alkava yleisrajoitus osoitetaan kuitenkin 80 km/h -nopeusrajoitusmerkillä ja "Yleisrajoitus" -lisäkilvellä silloin, kun merkinnällä samalla ilmoitetaan muun nopeusrajoituksen päättyminen, sekä erityisellä tiedotustaululla maan rajoilla paikoissa, joissa on Suomeen saapuvaa autoliikennettä.

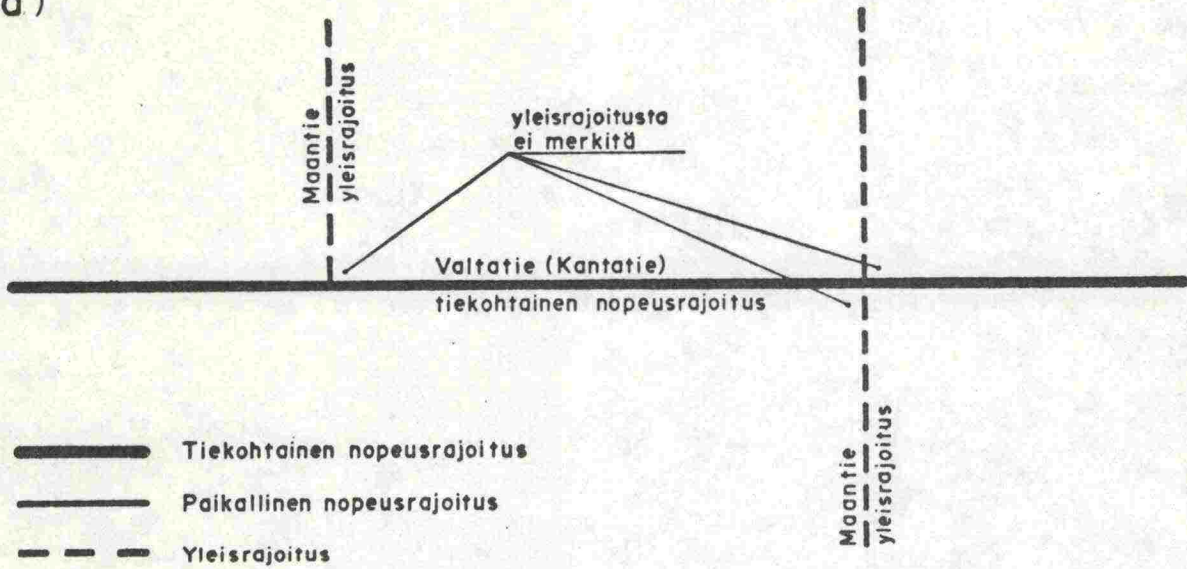
Yleisrajoitus merkitään 80 km/h- merkillä ja lisäkilvellä myös tapauksissa, joissa rajoituksen voimaan tuloa on vaikea havaita. Tällaisia kohtia ovat mm. teiden haarautumat (esim. tiekohtainen nopeusrajoitus jatkuu toisella haaralla ja yleisrajoitus alkaa toisella) sekä liittymät, joissa suoraan mentäessä tienumeron vaihtuessa myös nopeusrajoituksen tyyppi muuttuu (kuva 6).

Sensijaan normaalisti muun nopeusrajoituksen alaiselta tieltä (poikkeuksena aluerajoitus) yleisrajoitustielle käännyttäessä yleisrajoitusta ei osoiteta liittymän jälkeen liikennemerkillä.

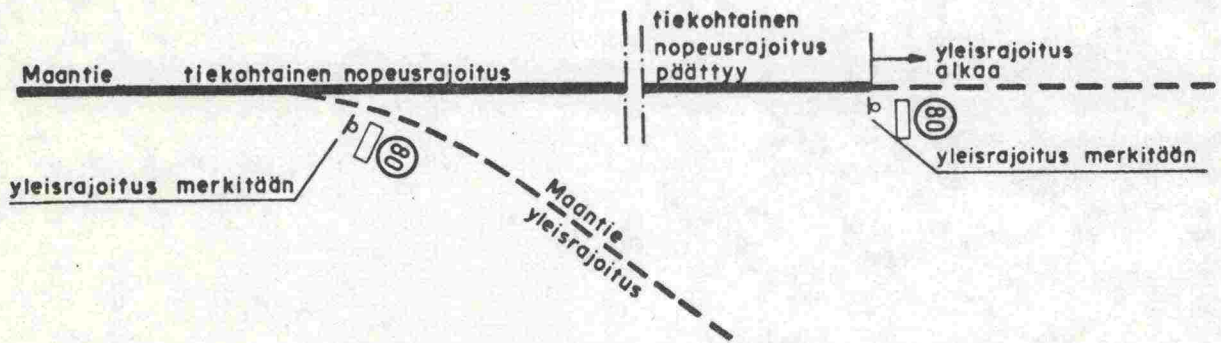
Yleisrajoitusmerkin lisäkilpi ilmoittaa ajoneuvon kuljettajalle alkavan rajoituksen kattonopeusluonteesta, ts. siirtymisestä alueelle, jossa turvallinen nopeus voi olla huomattavastikin alle rajoitusarvon. Lisäkilpi voidaan kuitenkin jättää erikoistapauksessa pois, jos yleisrajoitusosuus on lyhyt, esim. muiden nopeusrajoitusten välissä, ja olosuhteet täyttävät tiekohtaiselle 80 km/h -nopeusrajoitukselle asetetut vaatimukset. Rajoitusosuudella ei tällöin saa myöskään olla rajoituksen toistamista vaativia kohtia. Tällaiselle tieosuudelle voidaan päätöksessä määrätä myös paikallinen 80 km/h -rajoitus.

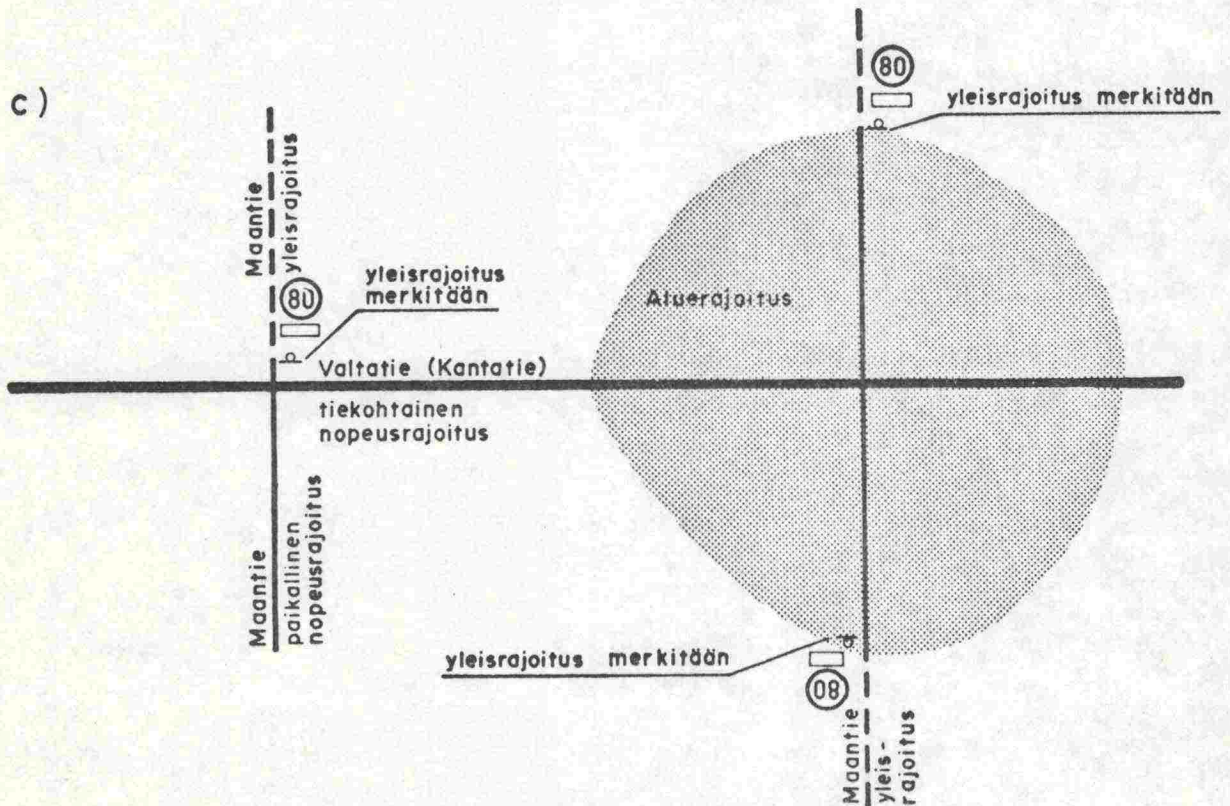
a)

b)

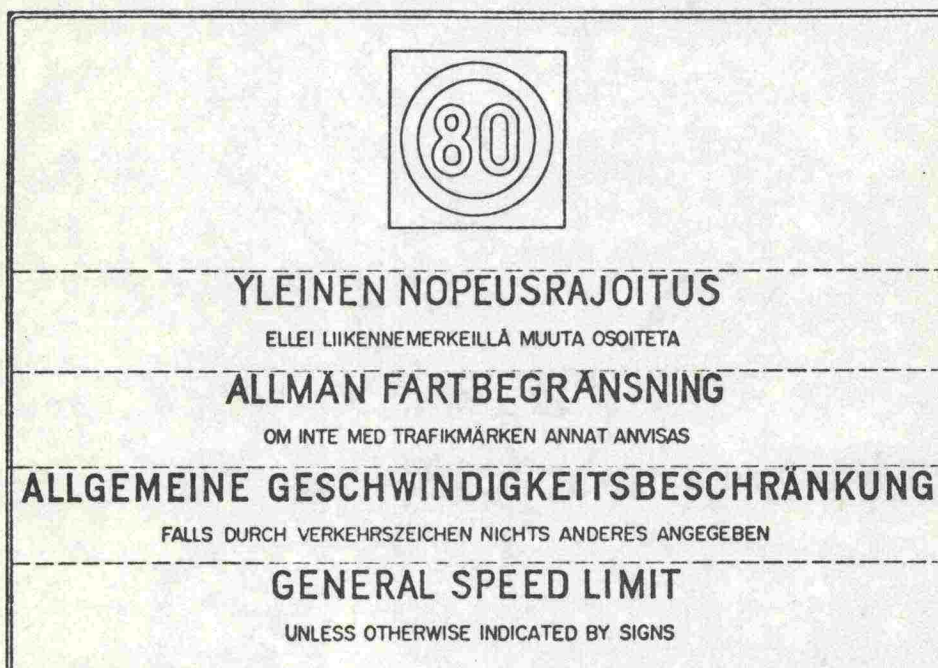

c)

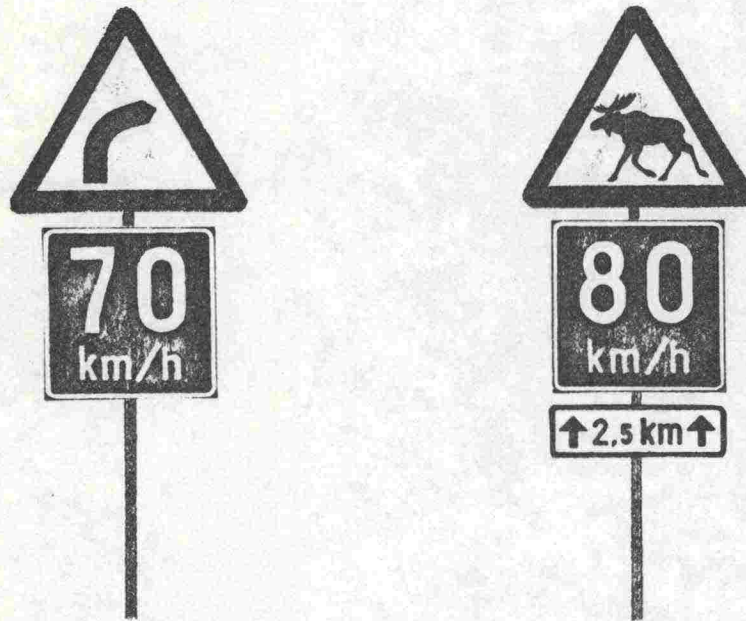

Kuva 6. Esimerkkejä yleisen 80 km/h -nopeusrajoituksen merkitsemisestä

Tiedotustaulua (tiemerkkiä) käytetään rajanylityspaikoissa ja satamissa, joissa on säännöllistä autolauttaliikennettä. Merkki sijoitetaan siten, että kaikki maahan saapuva autoliikenne ohittaa sen, ja taulun teksti on hyvin luettavissa Suomeen päin ajettaessa. Tekstissä käytetään maan rajoilla suomen- ja englanninkielen ohella sen maan kieltä, josta maantieliikenne on tulossa. Autolauttasatamissa tekstit ovat suomen-, ruotsin-, saksan- ja englanninkielillä. Tarkemmat ohjeet tiemerkistä ovat TVH:n yleisohjeessa liikennemerkkien käytöstä (TVH 741909).

8.5 Enimmäisnopeussuositus

Enimmäisnopeuden suositus osoitetaan liikennemerkillä nro 653, "Enimmäisnopeussuositus", joka asetetaan suosituksen syytä osoittavan varoitusmerkin yhteyteen. Varoitusmerkkeinä tulevat kysymykseen lähinnä mutkista varoittavat liikennemerkkit nro 111-114 sekä hirvivaroitusmerkki nro 155.

Mikäli merkkien kanssa käytetään vaikutusalueen pituutta osoittavaa lisäkilpeä, se sijoitetaan varteen alimmaksi. Lisäkilven käyttäminen tulee kysymykseen lähinnä hirvivaroitusmerkin yhteydessä. Mutkissa enimmäisnopeussuositukset asetetaan pääasiassa yksittäisiin kohteisiin, jolloin lisäkilpeä ei tarvita.

Varoitusmerkkien ja niihin liittyvien suositusten sijoittamisessa noudatetaan ohjeita, joita varoitusmerkkien sijoittamisesta on annettu. Varoitusmerkki asetetaan tavallisesti 150 - 250 m ennen kohdetta, siten että suuremmilla nopeusrajoitusarvoilla käytetään pitempää matkaa. Moottori- ja moottoriliikenneteillä saa merkki olla kuitenkin aina 500 m:iin asti kohteesta.

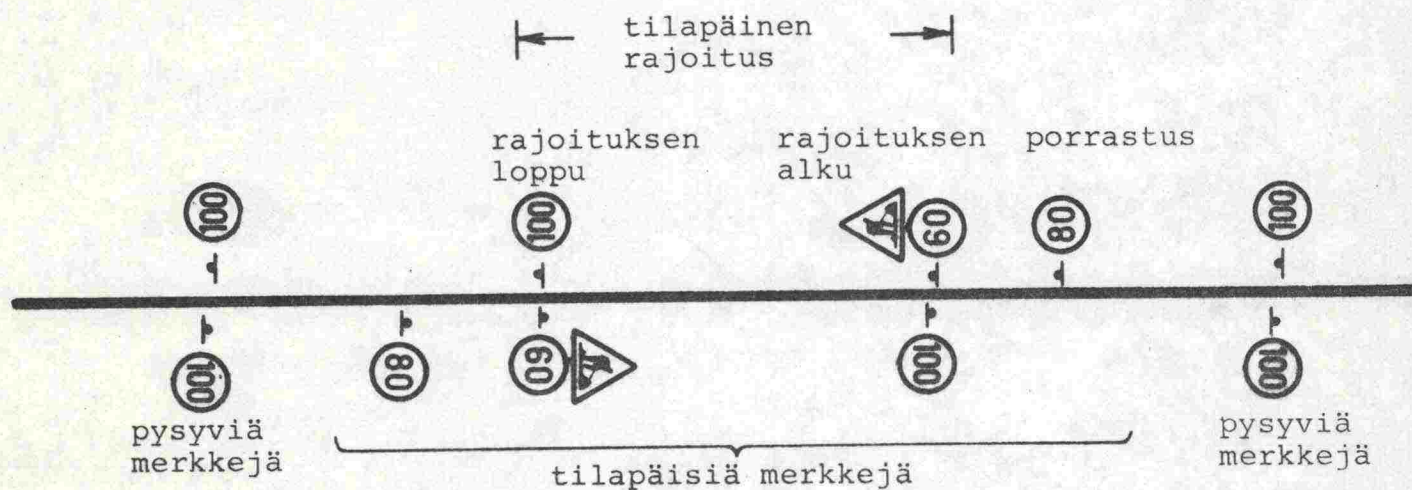
Nopeussuositusmerkin vaikutusalueella on aina voimassa myös kohteosalle osoitettu nopeusrajoitus. Nopeusrajoitusmerkkiä ei näinollen tarvitse toistaa suosituksen päättymisen vuoksi. Suo-

situsta korkeampaa nopeusrajoitusmerkkiä vältetään myös asettamasta suosituksen vaikutusalueelle, vaan se pyritään, mikäli sen asettaminen on välttämätöntä, siirtämään suosituksen jälkeen.

8.6 Määräaikaiset ja tilapäiset nopeusrajoitukset

Määräaikaiset ja tilapäiset nopeusrajoitukset merkitään periaatteessa samoin kuin tiekohtaiset ja paikalliset nopeusrajoitukset. Tieosan pysyvää rajoitusta osoittavat merkit poistetaan tai peitetään ja korvataan tarvittavin osin uusilla merkeillä. Nopeusrajoitusmerkki voidaan sijoittaa myös rajoituksen syytä osoittavan varoitusmerkin, esim. nro 142, "Tietyö", yhteyteen.

Erityistä huomiota tulee merkittäessä kiinnittää rajoitusten vaihtumiskohtiin, jotta siirtyminen pysyvästä rajoituksesta määräaikaisen tai tilapäisen rajoituksen piiriin ja takaisin tapahtuu joustavasti. Määräaikainen ja tilapäinen nopeusrajoitus päättyvät vasta pysyvää rajoitusta osoittavaan merkkiin, jonka asettamisesta tulee aina huolehtia rajoituksen päättymiskohdissa.

Tietyömaiden osalta merkkien sijoittamista selvitetään esimerkein TVL:n ohjeessa "Tietöiden liikenteen järjestely" (TVH 742000). Merkkien sijainnin tulee olla työmaan aikana jatkuvasti ajan tasalla ja johdonmukainen. Esimerkiksi viikonlopuksi sekä illan ja yön ajaksi tulee tarpeettomat nopeusrajoitukset poistaa.

8.7 Yleisiä sääntöjä nopeusrajoitusmerkin sijoittamisesta

Nopeusrajoitusmerkki sijoitetaan yleensä omaan varteen ilman matkaa osoittavaa lisäkilpeä.

Etuaajo-oikeutetuilla teillä asetetaan liittymän jälkeen tuleva nopeusrajoitusmerkki 50 m:n etäisyydelle etuaajo-oikeutettu tie-merkistä sen jälkeen. Kun liikennemerkki on valaistu tai liikennemerkkejä on runsaasti, voidaan em. merkit asettaa myös samaan varteen. Tällöin sijoitetaan nopeusrajoitusmerkki ylimmäksi (kuva 7). Merkkiyhdistelmä ei saa sijoittua liian lähelle liittymää.

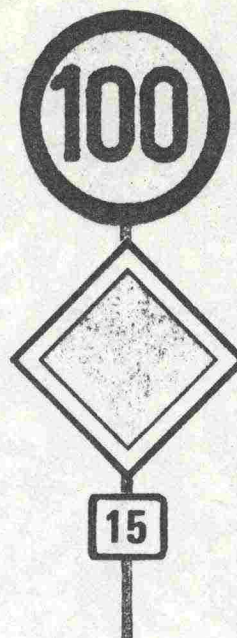
Muilla maanteilla voidaan nopeusrajoitusmerkki normaalisti sijoittaa tienumeron kanssa samaan varteen. Tienumerokilven ja nopeusrajoituskilven väliin jätetään tällöin n. 30 cm:n tila, jotta tienumero ei vaikuttaisi lisäkilveltä. Myös tien alussa olevan yleisrajoitusmerkin kanssa on mahdollista käyttää tienumeroa.

Nopeusrajoitusmerkki voidaan sijoittaa samaan varteen varoituserkin kanssa, jos nopeusrajoitus on asetettu nimenomaan varoituserkin osoittamasta syystä. Varoituserkki sijoitetaan tällöin varteen ylinnä. Ratkaisu sopii lähinnä "Tietyö" ja "Suojatien ennakkovaroitus" merkkien yhteydessä käytettäväksi (kuva 7).

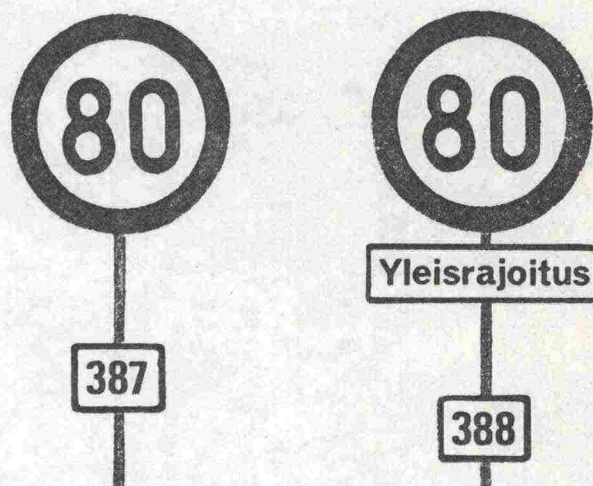
Liittymän jälkeen ja toistomerkiksi liittymien välille asetetaan tavallisesti vain yksi nopeusrajoitusmerkki tien oikealle puolelle. Jos nopeusrajoitusarvo pienenee liittymien välisellä osuudella tulisi nopeusrajoitusmerkit asettaa muutoskohtaan molemmin puolin tietä, jotta myös ohitustilanteessa olevan auton kuljettaja havaitsee nopeusrajoitusarvon muutoksen.

Myös silloin, kun liittymässä olevaa alempaa nopeusrajoitusta edeltää pitkä 100 km/h -osuus, voidaan nopeusrajoitusmerkki asettaa tien molemmin puolin.

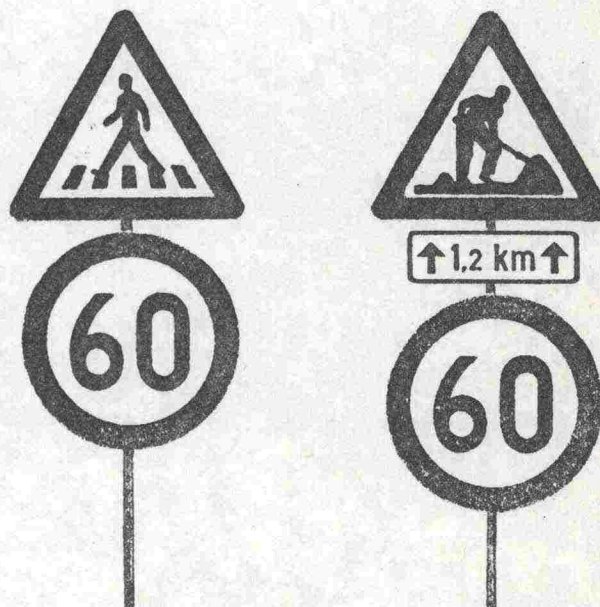
- a) Nopeusrajoitus ja
etuajo-oikeutettu tie

- b) Nopeusrajoitus ja
tiennumero

- c) Varoitus ja nopeus-
rajoitus (varoituk-
sella ja rajoituk-
sella on sama syy)

Kuva 7. Nopeusrajoitusmerkin sijoittaminen samaan varteeseen muiden liikennemerkkien ja tienumeron kanssa

Nopeusrajoitusmerkkejä maastoon asetettaessa on otettava huomioon paikalliset olosuhteet ja erikoisesti muut liikennemerkkit, joita tien varrella on. Nopeusrajoitusmerkki on asetettava siten, että se näkyy hyvin tien suunnassa ja sen etäisyys lähimpiin muihin liikennemerkkeihin on vähintään 50 m.

Jotta nopeusrajoitusmerkki ei jäisi pysäkille pysähtyneen linja-auton "varjoon" tulee nopeusrajoitusmerkin olla vähintään 30 m:n päässä linja-autopysäkin loppumiskohdasta. (kuva 3).

9. NOPEUSRAJOITUSJÄRJESTELMÄÄN LIITTYVÄ SEURANTA

Tie- ja vesirakennuslaitoksen toimesta suoritetaan nopeusrajoitusten seurantaa, jonka tarkoituksena on

- saada selville, missä määrin nopeusrajoitusjärjestelmälle asetetut tavoitteet kokonaisuutena ja tiekohtaisesti saavutetaan ja
- saada tietoa liikenneolosuhteiden ja -turvallisuuden sekä muiden nopeusrajoitusten määrittämiseen vaikuttavien tekijöiden yleisestä ja tiekohtaisesta kehityksestä nopeusrajoitusjärjestelmän kehittämistä varten.

Nopeusrajoituksiin liittyvän seurannan toteuttamisesta TVH antaa erilliset ohjeet.

TIE- JA VESIRAKENNUSHALLITUS

Käyttöosasto

HELSINKI

Viite

PÄÄTÖS

Tiekohtainen nopeusrajoitus

Päivämäärä

Nro

LIITE 3

Tie- ja vesirakennushallitus on tieliikennelain 25 §:n 1 momentin nojalla päättänyt määrätä oheisen taulukon mukaisen nopeusrajoituksen. Tämä päätös kumoaa samalla TVH:n aikaisemman nopeusrajoituspäätöksen nro

Tie- ja vesirakennuspiiri merkitsee nopeusrajoituksen liikennemerkkein. Rajoitus tulee voimaan, kun nopeusrajoitusmerkit on asetettu tien varteen.

LIITTEENÄ Karttaote

TIEDOKSI

Tie (luokka, nro, nimi)				
Raj. alkupiste tieosa		Pituus km	Raj.arvo km/h	Lisätietoja
	km			

* = muuttunut rajoitus

jatkuu lomakkeen kääntöpuolella

Tie (luokka, nro, nimi)

Raj. alkupiste tieosa	km	Pituus km	Raj.arvo km/h	Lisätietoja

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta valituksella, joka on tehtävä kirjallisesti. Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava ja siihen tulee, milloin valittaja ei ole allekirjoittajana, sisältyä ilmoitus valituskirjan laatijan ammatista ja asuinpaikasta.

Valituskirjaan on liitettävä tämä päätös alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Tiedoksiantopäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, katsotaan tiedoksisaannin kuitenkin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, kolmantena (3) päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirja on valittajan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen annettava korkeimman hallinto-oikeuden kirjaajankonttoriin (osoite: Pohjoisesplanadi 3, 00170 HELSINKI 17) viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta, ennen viraston aukioloajan päättymistä. Lähettäjän vastuulla voidaan valitusasiakirjat lähettää myös maksettuna postilähetyksenä tai lähetin välityksellä.

TIEKOHTAINEN NOPEUSRAJOITUS

TVH:n päätös Kl-

- 120 km/h (keltainen)
- 100 km/h (vihreä)
- 80 km/h (sininen)
- 60 km/h (punainen)
- 50 km/h (musta)

1:200 000

SELVITYS PAIKALLISESTA NOPEUSRAJOITUKSESTA

Piiri						Päätös nro ja pvm.						
Kunta						Tie tai paikka						
Tiet	Rajoituksen alkupiste		Rajoituksen loppupiste		Pituus km	Rajoitusarvo		Leveys	Päällyste	KVL		Geometria onn. ym.
	tieosa	km	tieosa	km		vanha	uusi			autot	kevytliikenne	
Perustelut						Lausunnot (-/+)						
Muita tietoja												
Lähetetty												

LITTE 5

Päivämäärä

Nro

Viite

Tie- ja vesirak.piirin nro		Kunta				
Tie tai paikka						
Tien nro	Rajoituksen alkupiste tieosa	alkupiste km	Rajoituksen loppupiste tieosa	loppupiste km	Pituus km	Rajoitusarvo km/h
Rajoituksen peruste						
Rajoitusta on esittänyt						
Lausunnon ovat antaneet						

Tie- ja vesirakennushallitus on tieliikennelain 258:n 1 momentin nojalla päättänyt määrätä yllä mainitun nopeusrajoituksen.

Tie- ja vesirakennuspiiri merkitsee nopeusrajoituksen liikennemerkein. Rajoitus tulee voimaan, kun nopeusrajoitusmerkit on asetettu tien varteen.

Valitusosoitus lomakkeen kääntöpuolella.

LIITTEENÄ Karttaote

TIEDOKSI

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeim-
malta hallinto-oikeudelta valituksella, joka on tehtävä kir-
jallisesti. Valituskirja on valittajan tai valituskirjan muun
laatijan omakätisesti allekirjoitettava ja siihen tulee, milloin
valittaja ei ole allekirjoittajana, sisältyä ilmoitus valituskir-
jan laatijan ammatista ja asuinpaikasta.

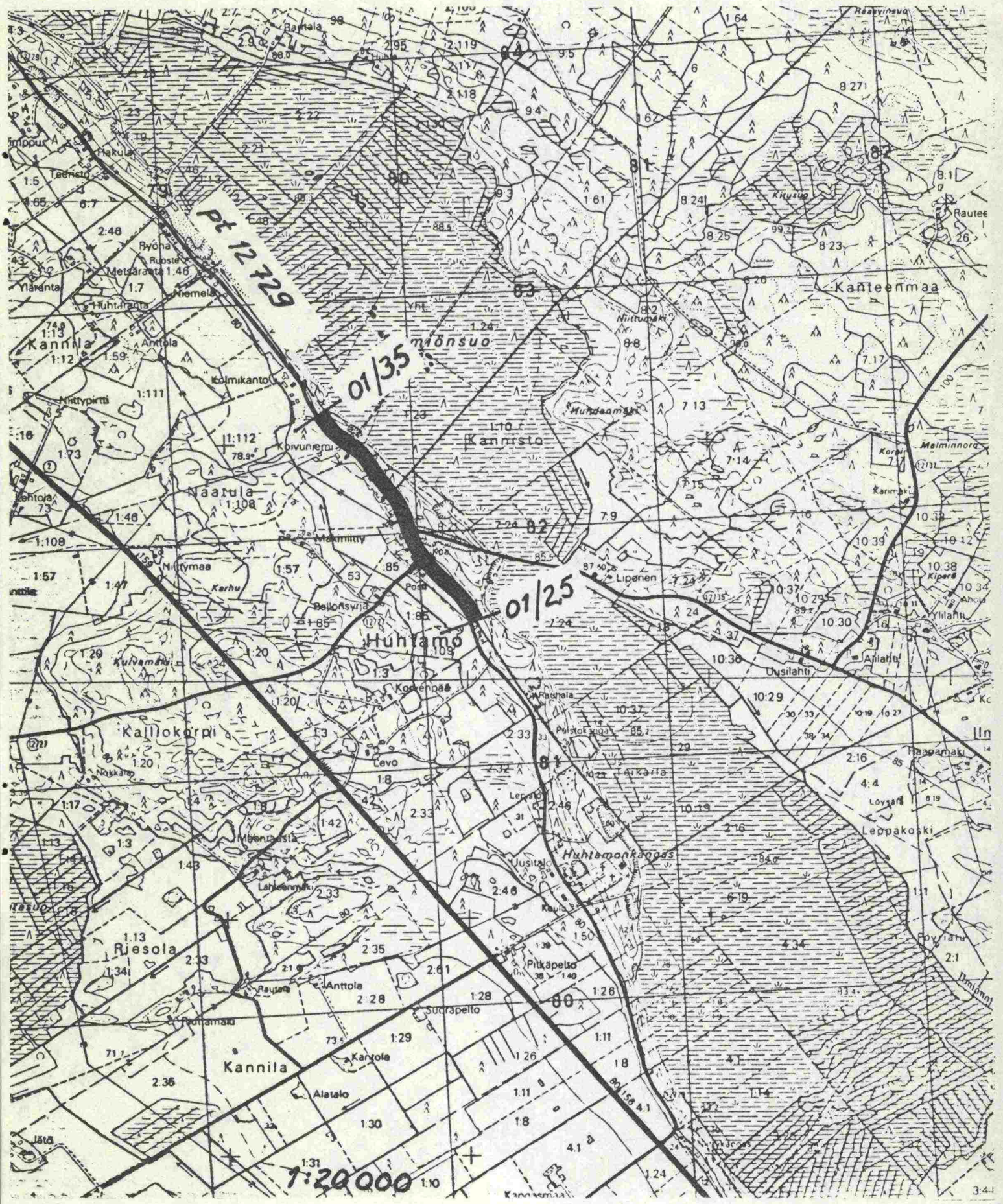
Valituskirjaan on liitettävä tämä päätös alkuperäisenä tai viran
puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus sii-
tä, minä päivänä valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Tiedok-
siantopäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin
kysymyksessä on sijaistiedoksianto, katsotaan tiedoksisääntö-
kuitenkin tapahtuneen, jollei muuta näytetä, kolmantena (3) päi-
vänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksianto- tai saantitodis-
tuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirja on valittajan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen
annettava korkeimman hallinto-oikeuden kirjaajankonttoriin
(osoite: Pohjoisesplanadi 3, 00170 HELSINKI 17) viimeistään
kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen tiedoksisääntö-
päivästä, sitä päivää lukuun ottamatta, ennen viraston aukiolo-
ajan päättymistä. Lähettäjän vastuulla voidaan valitusasiakirjat
lähettää myös maksettuna postilähetyksenä tai lähetin välityksellä.

PAIKALLINEN NOPEUSRAJOITUS

TVH:n päätös Kl-

1:20 000

1:20 000

ISBN-951-46-5602-4